

Peer-reviewverslag

Originele manuscript en reviews

11-6-2021	Originele manuscript	zie pagina 2
30-6-2021	Reactie reviewer 1	zie pagina 22
13-7-2021	Reactie reviewer 2	zie pagina 25
12-9-2021	Reactie auteur	zie pagina 27

Tweede versie

11-6-2021	Tweede reactie reviewer 1	zie pagina 31
30-6-2021	Tweede reactie reviewer 2	zie pagina 32

Publicatie

Acceptatie: 27-11-2021

Online: 13-12-2021

Originele manuscript - 11-6-2021

**Samenspel tussen jongerenwerk en specialistische jeugdzorg.
Groeikansen voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke
participatie.**

Trefwoorden: jongerenwerk - jongeren in specialistische jeugdzorg - persoonlijke
ontwikkeling - maatschappelijke participatie

Abstract

Een deel van de jongeren die in het jongerenwerk participeert ontvangt specialistische jeugdzorg, vanuit bijvoorbeeld verslavingszorg, jeugd-reclassering, jeugd-ggz of intensieve gezinsbehandeling. Er is weinig bekend over de ontwikkelmogelijkheden die het jongerenwerk deze doelgroep biedt voor hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie. Voor dit verkennende onderzoek zijn interviews afgenomen met: 1) zeven jongeren (16+) die specialistische jeugdzorg ontvangen en in jongerenwerk participeren; 2) zeven jongerenwerkers en 3) zes jeugdhulpverleners werkzaam in specialistische jeugdzorg. De resultaten maken inzichtelijk dat het jongerenwerk vijf ontwikkelmogelijkheden biedt voor jongeren in specialistisch jeugdzorg. Deze ontwikkelmogelijkheden faciliteren niet alleen de normale ontwikkeling tijdens de adolescentie, ook kunnen deze ontwikkelmogelijkheden die het jongerenwerk biedt een positief effect hebben op de jeugdhulpverleningsprocessen- en resultaten en de duur of intensiteit de geboden zorg. Inzicht hierin geeft gemeenten en de jeugdzorg een beter begrip van het jongerenwerk als mogelijke partner om de druk op de jeugdzorg te verlichten.

INTRODUCTIE

De financiële druk en groeiende wachtlijsten in de jeugdzorg vragen vanuit het beleid om een verkenning van verantwoorde alternatieven om jeugdzorg voor jongeren eerder af te schalen of om uitstroom zo verantwoord mogelijk te maken (Hilderdink et al., 2020). Meerdere onderzoekers beschrijven dat jongeren die jeugdzorg ontvangen baat hebben bij een steunend netwerk en doorgaande ondersteuning bij ontwikkeling naar zelfstandigheid en vergroten van hun maatschappelijke participatie (Boendermaker, Van Goor, & Jonkman, 2020; Schenk, 2021). In het bijzonder als bij de leeftijd van 18 of 23 jaar de jeugdzorg ophoudt, maar ondersteuning vaak nog wel nodig is. Bij jongeren die opgroeien in kwetsbare situaties en jeugdzorg ontvangen ontbreekt vaak een steunend sociaal netwerk (Schenk, 2021). Een gevolg hiervan kan zijn dat jongeren langer afhankelijk blijven van professionele hulp en voor een extra ontwikkelopgave staan naast het goed doorlopen van de adolescentie.

Professioneel jongerenwerk is een beroep binnen het sociaal werk dat zich richt op ondersteuning van jongeren bij het normaal volwassen worden in de samenleving. Inzet van het professionele jongerenwerk is om vanuit een ontwikkelingsgerichte benadering eraan bij te dragen dat jongeren (10-24 jaar) de fase van jong-zijn goed doorlopen, zich persoonlijk kunnen ontwikkelen en hun maatschappelijke participatie kunnen vergroten. Het jongerenwerk richt zich primair op jongeren die opgroeien in kwetsbare situaties (Auteur, 2017; Dunne, Ulicna, Murphy et al., 2014). Naast de overgang van kind naar volwassenheid (adolescentie), hebben deze jongeren te maken met een vorm van uitsluiting als gevolg van opgroeien in achterstand, een gebrek aan vaardigheden, capaciteiten of mogelijkheden of een specifieke ontwikkelingsopgave (Auteurs, 2020). Jongerenwerkers ontmoeten deze jongeren in hun vrije tijd binnen verschillende informele contexten in hun buurt (op straat, online, op school, in jongerencentra). Gezien het jongerenwerk een professie is in het domein van de vrije tijd kiezen jongeren zelf of, hoe en voor hoelang zij deelnemen aan jongerenwerkactiviteiten.

Met een combinatie van methodieken draagt het jongerenwerk bij aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie. Voorbeelden zijn ambulante jongerenwerk, groepswerk (zoals inloop, muziek- sportactiviteiten), informatie & advies en individuele begeleiding. Verschillende onderzoeken tonen aan dat als jongeren een langere tijd participeren in het jongerenwerk zij hun sociale vaardigheden en eigenaarschap ontwikkelen, hun sociaal netwerk versterken, vaker vrijwilligerswerk doen en vaker activiteiten

organiseren in de buurt (Auteurs, 2021; Auteurs, 2020; Ord, Carletti, Cooper et al., 2018; Fyfe, Biggs, Hunter et al., 2018). Door bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren kan het jongerenwerk als preventieve voorziening in de wijk voorkomen dat jongeren persoonlijke en sociale problemen ontwikkelen of verergeren en daarvoor beroep moeten doen op relatief dure jeugdzorg. Jongerenwerkers zijn daarnaast voor een brede groep jongeren vroegsignaleerders en doorverwijzers in de wijk waardoor professionele hulp tijdig kan worden ingeschakeld om erger te voorkomen (Coulston, 2010; Auteurs, 2021).

Hoewel het precieze aandeel onbekend is, zijn jongeren die specialistische jeugdhulp (zoals begeleid wonen, pleegzorg of intensieve gezinsbehandeling), jeugdreclassering of jeugd-ggz ontvangen¹ ook doelgroep van het jongerenwerk (Auteurs, 2020; Wright & Ord, 2015). De problemen waar deze jongeren mee te maken hebben en jeugdzorg voor ontvangen zijn divers. Het kan bijvoorbeeld gaan om depressie, ontwikkelings-, gedrags- en angststoornissen of verslavingsproblematiek.

Er is weinig bekend over welke ontwikkelmogelijkheden het jongerenwerk biedt voor jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangen voor hun problematiek. Eerder onderzoek biedt voorzichtige aanwijzingen dat deze doelgroep via het jongerenwerk hun school- of werkcarrière versterken of via contact met een jongerenwerker eerder ontvankelijk worden voor het ontvangen van formele hulp voor hun problemen (Auteurs, 2020). Volgens een maatschappelijke business case zou inzet van jongerenwerk de relatief dure kosten voor specialistische zorg kunnen drukken, bijvoorbeeld omdat de hulp eerder kan worden afgeschaald als jongeren in hun vrije tijd participeren in jongerenwerk (Leih, 2018).

Doel van dit artikel is de ontwikkelmogelijkheden te verkennen die het jongerenwerk jongeren in specialistische jeugdzorg biedt om bij te kunnen dragen aan hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie. Inzicht hierin is relevant voor een betere positionering van het jongerenwerk als partner in het jeugdstelsel en in de zoektocht naar verantwoorde mogelijkheden om de druk op de jeugdzorg te kunnen verlichten. Centrale vraag van het artikel is welke ontwikkelmogelijkheden biedt het jongerenwerk aan jongeren in specialistische jeugdzorg ten behoeve van hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

METHODE

Voor de verkenning zijn 20 semigestructureerde interviews afgenomen, verdeeld over drie respondentengroepen: 1) jongeren 16+ die specialistische jeugdzorg ontvangen en in jongerenwerk participeren; 2) jongerenwerkers; 3) jeugdhulpverleners werkzaam in specialistische jeugdzorg en jongeren begeleiden die participeren in jongerenwerk.

Respondenten

De werving van respondenten is gestart in februari 2021 via contact met 14 jongerenwerkaanbieders die onderdeel uitmaken van [partnerschap/instelling]. Zes van de 14 organisaties wilden participeren in het onderzoek, waarna onderzoekers via managers in contact zijn gebracht met zes jongerenwerkers. Buiten het partnerschap om, is een zevende jongerenwerker geworven. De jongerenwerkers (M = 33 jaar) zijn werkzaam in zeven verschillende gemeenten variërend van dorp, stad tot groot stedelijk gebied in provincies Flevoland, Noord- en Zuid-Holland en Noord Brabant. Jongerenwerkers is gevraagd om onderzoekers in contact te brengen met jongeren (16+) die zij vanuit hun rol als jongerenwerker ondersteunen en die specialistische jeugdzorg ontvangen. Daarnaast is de

¹ voor de leesbaarheid duiden we dit in het rapport deze verschillende vormen van hulp aan als specialistische jeugdzorg

onderzoeker via de jongerenwerkers in contact gebracht met jeugdhulpverleners. Op deze manier was het streven om in iedere gemeente een triade van jongerenwerker, jongere en jeugdhulpverlener te werven. In vier van de zeven gemeenten is het niet gelukt een jongere of een hulpverlener bereid te vinden voor deelname. In twee gemeenten zijn twee jongeren of twee hulpverleners bevestigd (zie tabel 1).

Tabel 1: Respondenten per gemeente

Gemeente	Jongerenwerker leeftijd 26-42, M = 33 jaar, waarvan 2 vrouw	Jongeren 16+ leeftijd 16-22, M=18,5 jaar, waarvan 2 vrouw	Jeugdhulpverlener leeftijd 22-64, M = 45 jaar, waarvan 2 man
1	1	X	1
2	1	1	X
3	1	x	1
4	1	2	1
5	1	2	2
6	1	1	1
7	1	1	x

De zeven jongeren tussen de 16 en 22 jaar (M = 18.5 jaar) ontvangen op het moment van het interview specialistische jeugdzorg vanuit 1 of meerdere instanties, zoals pleegzorg, gezinstherapie, verslavingszorg, begeleid/beschermd wonen, jeugdreclassering of jeugd-ggz. Ze hebben uiteenlopende achtergronden en problematiek zoals conflicten thuis, gedrags-, hechtings-, verslavings- psychische problematiek en delinquentie.

De jeugdhulpverleners (M= 45 jaar) hebben de volgende functies: jeugdbeschermer, jeugdreclassering, ambulante hulpverlener, pleegzorgbegeleider, GGZ Bemoedezorg en gezinstherapeut. Alle respondenten zijn per brief geïnformeerd waarin aandacht was voor de inhoud van het onderzoek, vertrouwelijkheid van gegevens, vrijwillige deelname en contact gegevens van de onderzoeker en een onafhankelijk vertrouwenspersoon. Alle respondenten hebben schriftelijk toestemming verleend voor deelname aan het onderzoek. De studie is voorafgaand aan de dataverzameling voorgelegd aan de Ethische Commissie Onderzoek van [instituut] [referentie: 2021-020210].

Dataverzameling

De respondenten zijn in maart 2021 individueel geïnterviewd (online) door de eerste auteur of een van de twee co-onderzoekers. Van ieder interview is een geluidsopname gemaakt van 40 tot max 60 minuten. Per respondentengroep is een interviewleidraad ontwikkeld op basis van beschikbare literatuur over jongerenwerk voor deze specifieke doelgroep. Voor de kennismaking is professionals gevraagd naar leeftijd, huidige functie, opleiding en ervaring. Jongeren is gevraagd naar leeftijd, dagbesteding, hobby's en thuissituatie. Om meer inzicht te krijgen in de doelgroep is gevraagd naar type problematiek, de geboden hulp en wijze/frequentie van participatie in het jongerenwerk. Vervolgens is gevraagd naar hoe respondenten ervaren dat het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg. Voor verdieping is doorgevraagd naar concrete voorbeelden. In de interviews met jongerenwerkers is aanvullend gevraagd naar hoe zij deze jongeren ondersteunen in hun ontwikkeling. In de interviews met hulpverleners is doorgevraagd naar hoe betrokkenheid van jongerenwerk van invloed is op de duur en intensiteit van de geboden zorg. Elk interview is afgesloten met de vraag wat jongere(n) die specialistische jeugdzorg ontvangen zouden missen als jongerenwerk er niet voor hen zou zijn.

Analyse

Alle interviews zijn verbatim uitgewerkt, geanonimiseerd en ter check voorgelegd aan de respondenten. Voor het analyseren van de interviews is gebruik gemaakt van de software MaxQda 2020. De analyse is uitgevoerd via Thematische analyse (Braun and Clarke, 2006), waarmee de belangrijkste thema's zijn geïdentificeerd die inzicht bieden in ontwikkelmogelijkheden die het jongerenwerk deze specifieke doelgroep biedt. In eerste instantie zijn de grove thema's van de interviewleidraad gebruikt als codes om de data te structureren, binnen deze codering zijn meerdere subcodes aangebracht. Het tweede niveau van de analyse bestond uit het classificeren en synthetiseren van codes en het zoeken naar patronen tussen concepten. Zo is er gezocht naar samenhang tussen ontwikkelopgaven van de doelgroep, de manier waarop het jongerenwerk in deze behoeften voorziet en welke concrete uitwerking dit heeft op de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren. De codering is uitgevoerd door de eerste auteur van dit artikel, in overleg met een co-onderzoeker. Interpretaties van de gepresenteerde citaten zijn besproken met de overige auteurs.

RESULTATEN

De analyse van de data resulteert in vijf ontwikkelmogelijkheden die het professionele jongerenwerk persoons- en context gebonden aanreikt aan jongeren in specialistische jeugdzorg. Door deze jongeren, vanuit een divers jongerenwerkaanbod, ontwikkelmogelijkheden aan te reiken ten behoeve van het normaal volwassen worden, beogen jongerenwerkers bij te dragen aan de maatschappelijke participatie en persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren in specialistische jeugdzorg.

Brug naar formele hulp

De eerste ontwikkelmogelijkheid die het jongerenwerk aan jongeren in specialistische jeugdzorg biedt is het vormen van een brug naar professionals binnen formele jeugdzorginstanties. Deze brug die jongerenwerkers vormen richting formele hulp is ervoor bedoeld om jongeren te motiveren om hun problemen (zoals overmatig blowen, gamen of agressief gedrag) serieus te nemen en aan hun problemen te werken met professionele hulp. Dit is vooral van belang voor jongeren die (nog) niet open staan om de geboden hulp te ontvangen en richting hulpverleners gesloten blijven over hun problemen of weinig motivatie tonen om aan ontwikkeldoelen (stoppen blowen, aanpassing gedrag) te werken.

'Je merkt vaak dat jongens die heel lang in de hulpverlening zitten dat ze zichzelf een bepaald iets hebben aangeleerd. Dat zijn hulpverlener denkt van 'diegene die snapt het allemaal wel', maar dat ze dan gewoon sociaal wenselijk is wat ze allemaal roepen en vertellen en ja, dat dat het dan helemaal niet tot de kern komt ofzo.' (Jongerenwerker)

'Ik hou liever mijn problemen voor mijzelf. Omdat als ik het aan iemand vertel ofzo dan, dat lost helemaal niks op snapt u? (Jongere 16 jaar)

'..dus hij laat mij niet zo toe in zijn wereld' (Hulpverlener)

De ondersteuning vanuit jongerenwerkers is gericht op het praten over de problemen die jongeren ervaren en bewustwording creëren over het belang van hulpverlening. Daarnaast tonen ze interesse in het hulpverleningsproces en geven jongeren tips om te voorkomen dat zij 'afhaken'. Concreet doen jongerenwerkers dit bijvoorbeeld via het voeren van informele gesprekjes met jongeren en door met jongeren mee te gaan naar gesprekken bij hulpinstanties.

'Ze (jongerenwerker) is altijd wel aan mijn zijde gebleven, bij gesprekken was ze altijd aanwezig. Dus ze heeft wel heel veel invloed gehad.' (Jongere, 19 jaar)

'Tijdens het hardlopen.... en dan kan ik soms tussen neus en lippen door even vragen en hoe gaat het nu met...? Ja het probleem of he 'hoe gaan je gesprekken bij [hulpverlener]'. ... En als een jongeren aangeeft dat het moeilijk gaat en waarom gaat het dan moeilijk en dan kan je bijvoorbeeld ook tips geven aan die jongeren zelf.' (Jongerenwerker)

Meerdere respondenten benoemen dat jongeren zich bij een jongerenwerker vertrouwd voelen om over hun problematiek te praten.

'Ik heb hem ook uitgelegd welke problematiek ik dan heb en wat voor hulp ik krijg en of dat mij helpt en dat soort dingen....' (Jongere, 22 jaar)

Jeugdhulpverleners ervaren dat jongerenwerkers voor jongeren toegankelijk zijn en jongeren kunnen motiveren om over hun problemen te gaan praten met formele hulpinstanties. Dit soort gesprekken kunnen eraan bijdragen dat jongeren zich meer open stellen richting de geboden hulp en meer gemotiveerd raken om aan hun problemen te werken.

'Ik heb bijvoorbeeld met een jongerenwerker samen ook een jongere gehad en die jongen die zegt altijd van "ja er gebeurt toch niks weet je, want er is toch niks aan de hand". En dan kon de jongerenwerker vanuit zijn rol met deze jongen. "Ja, maar ja, dat kan je wel zo zeggen, jongen, maar ik zie toch dit of dit en dat is dan toch wel er is gebeurd. Is toch wel iets aan de hand? Weet je er is toch wel een zorg of er moet toch wel iets anders". En dan kan dat zo'n jongen helpen. Om dan vervolgens te denken van: Oh ja, dan moet ik misschien toch maar weer daarover in gesprek gaan'. (Hulpverlener)

Omgeving voor sociale contacten

De tweede ontwikkelmogelijkheid is het bieden van een omgeving waarbinnen jongeren in specialistische jeugdzorg betekenisvolle relaties met andere jongeren kunnen aangaan en waarbinnen zij zowel steun ontvangen als geven. De behoefte aan steun en uitwisseling met leeftijdsgenoten is kenmerkend voor de adolescentie. Contact met leeftijdsgenoten helpt jongeren bij het ontwikkelen van de eigen identiteit en biedt ruimte om te experimenteren met verschillende levensstijlen, grenzen en mogelijkheden. Sommige jongeren in specialistische jeugdzorg zitten door hun problematiek veel thuis en participeren niet of nauwelijks in omgevingen waar zij leeftijdsgenoten kunnen ontmoeten zoals school, werk of culturele- of sportverenigingen. Hierdoor hebben ze een (zeer) beperkte vriendenkring en kampen met gevoelens van sociale eenzaamheid.

'..zij heeft genoeg individuele hulp, maar zij zoekt gewoon ergens waar zij ook gewoon jongere kan zijn. Zij gaat niet naar school, zij doet niks verder. Zij doet geen sport, dus zij zei: 'ik zou het ook gewoon met andere jongeren leuk willen hebben..'' (Jongerenwerker)

Ook kunnen jongeren (die vanuit detentie of leefgroep terugkeren in) een wijk behoefte hebben aan nieuwe sociale contacten. Mogelijk ook om terugval in oud gedrag (druggebruik / recidive) door negatieve groepsdruk in de toekomst te voorkomen.

'Stel dat een jongere twee jaar weg is geweest uit een dorp. Dan is er wel het een en ander veranderd. En misschien de vrienden die hij had, die heeft hij niet meer.' (Jongerenwerker)

'Ik heb een jongere gehad. Heel lang gehad en die jongen had echt heel veel problemen met buiten, dus met de jongeren met wie hij omging, maar ook met middelengebruik in die groep en door de verveling eigenlijk is hij heel erg de weg kwijtgeraakt.' (Hulpverlener)

Het jongerenwerk voorziet in de ontwikkelbehoefte van deze jongeren door hen de gelegenheid te bieden om binnen een veilige setting duurzame sociale contacten op te

bouwen met leeftijdsgenoten waarbij ze aansluiting vinden. Het opbouwen van deze contacten gebeurt zowel tijdens ongeorganiseerde (inloop) als meer gestructureerde groepsactiviteiten voor specifieke doelgroepen (zoals een meidentraining of een groep voor jongeren met psychische kwetsbaarheid). Jongeren die gevoelig zijn voor negatieve groepsdruk, vinden in het jongerenwerk ondersteuning bij het vinden van aansluiting bij peergroepen met positieve voorbeelden.

'En kennismaken met andere mensen, andere jongeren, werkt vaak goed. Dus als je ergens een positieve groep hebt die ergens mee bezig is, om zo iemand is een keer mee te nemen. Van 'kom eens kijken, ga eens mee'. (Jongerenwerker)

Binnen verschillende respondentgroepen zijn ervaringen dat jongeren via het jongerenwerk duurzame sociale contacten opbouwen, die ook buiten het jongerenwerk van betekenis zijn. *'..maar het is gewoon duidelijk dat ik behoefte heb aan nieuwe mensen leren kennen. En...dat wordt daar zeg maar opgemerkt. En dat gebeurt daar gewoon.'* (Jongere, 22 jaar)

'En heb ik mijn vriendengroep leren kennen eigenlijk.' (Jongere, 16 jaar)

'Nou wat ik mooi vind bij die groep die ik dan vooral ken is dat jongeren gewoon blijven komen. Ook als zijn ze 22, dan komen ze gewoon ook af en toe weer meedoen. Die voelen wel heel erg de verbinding met die groep.' (Hulpverlener)

Daarnaast ontvangen jongeren informele steun vanuit de sociale contacten die zij aangaan in het jongerenwerk. Binnen de groepsactiviteiten voor specifieke doelgroepen ervaren jongeren een informele, fijne sfeer waar je 'mag zijn wie je wilt zijn' en waar het ervaren taboe dat heerst op 'problemen' en 'hulp nodig hebben' bespreekbaar wordt. Het praten over hun gedachten, gevoelens, ervaringen kan bijdragen aan een gevoel van erkenning, 'erbij horen' en 'er niet alleen voor te staan'.

'Maar toch hebben ze allemaal van ...joh he.. binnen deze groep, binnen deze training hebben we eigenlijk allemaal wel hetzelfde probleem. Terwijl we daarbuiten, hebben we eigenlijk allemaal onze eigen problemen, maar binnen...plus voelen ze zich gesteund..' (Jongerenwerker)

'Juist door er zo open over te praten en dan het gevoel te hebben dat het ok is. Dat er geen oordeel over is, dat het gewoon kan gebeuren, ja iedereen heeft daar zijn problemen weet je wel. Ja dat geeft toch wel heel veel vertrouwen of dat je niet gek bent en dat je niet...snap je.' (Jongere, 22 jaar)

Het openlijk praten met leeftijdsgenoten in het jongerenwerk (zowel in groepen als 1-op-1) over hun kwetsbaarheden helpt hen om hun ziektebeeld of het gevoel van 'anders zijn' te accepteren en daarmee ook weer van betekenis te zijn voor anderen.

'Daarom vind ik het zo fijn om ook openlijk over mijn verhaal te vertellen, dat leert je ook gewoon om ermee om te gaan en het te accepteren.' (Jongere, 22 jaar)

'Maar ik had dat probleem al meegemaakt, dus ik kon vertellen hoe ik dat ervaarde en wat ik zou doen als ik haar was. En uiteindelijk denk ik dat ze daar wel iets aan heeft gehad.' (Jongere, 19 jaar)

Omgeving voor zelfversterking

De derde ontwikkelingsmogelijkheid is dat het jongerenwerk jongeren in specialistische jeugdzorg een omgeving voor zelfversterking biedt. Via activiteiten en begeleiding in het jongerenwerk kunnen jongeren ontdekken wat zij leuk vinden en/of goed kunnen,

vaardigheden ontwikkelen en daarmee hun zelfbeeld en eigenwaarde te versterken. Kenmerkend voor jongeren die jeugdzorg ontvangen is dat zij vanuit verschillende omgevingen (thuis - school - hulpverlening) vaker worden geconfronteerd met zaken in hun leven die niet goed gaan. En hoe zij hun tekorten via aanpassing of behandeling kunnen verbeteren. Ook ervaren sommige jongeren dat de ‘wereld om hen heen’ hen niet begrijpt of beschouwt als jongeren die niks kunnen.

‘Want het is ook heel vaak het idee, dat voelen ze zelf vaak en dat hoor ik ook vaak terug, dat ze zeggen “ik word er zo moe van omdat mensen denken dat wij niks kunnen of dat ik niks kan, omdat ik niet naar school ga of ik werk niet, dat ik daardoor niets kan’
(Jongerenwerker).

Jongerenwerkers voorzien in de behoefte van deze jongeren om in hun vrije tijd via activiteiten een tegenwicht te bieden voor de problemen waar jongeren in hun dagelijks leven mee worden geconfronteerd. Voorbeelden zijn bootcamps, hardlopen, mountainbiken, koken, muziek- of theater maken. De ervaringen die deze jongeren via de activiteiten opdoen bieden hun ten eerste nieuwe inspiratie en plezier. Daarnaast ontdekken jongeren wat ze leuk vinden en krijgen ze mogelijkheden aangereikt om zichzelf hierdoor verder te versterken.

‘Nou als ik bijv. over die kookavonden dan mag hebben. Dat is iets wat voor mij, ja dat raakt echt mijn passie zeg maar en iets dat ik echt heel leuk vind. En dat ik daar die kans heb om voor 20 man te koken. Ja dat zou ik nergens anders kunnen hebben, dus dat betekent heel veel voor me.’ (Jongere, 22 jaar)

Deelname aan activiteiten en de bekrachtiging die jongeren ontvangen vanuit hun omgeving op de ‘tastbare’ resultaten die zij door oefening kunnen bereiken (diner voor 20 mensen, vlog, muziek) kunnen positieve uitwerking hebben op hun eigenwaarde en zelfbeeld.

‘Ik ben zelfverzekerder geworden als ik buiten ben. Want als ik dat durf, dan durf ik eigenlijk de rest ook. Bijvoorbeeld. Vooral dat. En gewoon wat vrolijker, ik vind het gewoon leuk om dat [vloggen] te doen.’ (Jongere, 19 jaar)

Het proces van zelfversterking dat jongeren kunnen doormaken met begeleiding vanuit het jongerenwerk kan voor de betrokken hulpverlener aanleiding zijn om een hulptraject af te schalen in duur of intensiteit.

‘Dat (DJ- muziekstudio) heeft er uiteindelijk toe bijgedragen zichzelf als een positieve persoon is gaan zien. ‘Ik kan wel degelijk iets’. En dat heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat zijn ouders ook vooral hem zagen van o bliksem, hij kan wel degelijk wat, hij maakt stappen, hij maakt sprongen. Nou. Ja dat heeft er uiteindelijk voor gezorgd ja dan ontstaat er een soort gezamenlijkheid van: Nou we hebben het goed met elkaar. We kunnen op deze manier kunnen we verder. Dat heeft de hulp wel degelijk afgeschaald. Dat heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat ik de zaak heb afgesloten.’ (Hulpverlener)

Omgeving voor maatschappelijke participatie

De vierde ontwikkelmogelijkheid die het jongerenwerk biedt is een omgeving voor maatschappelijke participatie, zoals het doen van vrijwilligerswerk of het organiseren van activiteiten in de wijk. Jongeren in specialistische jeugdzorg die hun leven weer op orde krijgen hebben behoefte om een actieve bijdrage te leveren binnen de maatschappij en van betekenis te kunnen zijn voor anderen.

‘Hij heeft best wel een redelijke vorm van autisme. Hij had drugsverslaving etc. En hij wilde wat doen. Hij was net helemaal clean, hij had nog wel gespecialiseerde hulp, bij (instelling).’
(Jongerenwerker)

Via het creëren van vrijwilligersfuncties in het jongeren centrum voorziet het jongerenwerk in de ontwikkelbehoefte van jongeren om een actieve bijdrage te leveren. Jongeren worden hierbinnen door jongerenwerkers begeleid in het leren dragen van nieuwe verantwoordelijkheden.

'Deze jongerenwerker heeft er ook voor gezorgd dat de jongere een baantje (vrijwillig) krijgt. Heeft hij gekregen, binnen de gemeente. Om outreachend met jongeren in contact te komen, over het belang van gemeenten en hun rol daarin en hoe ze daaraan kunnen deelnemen.' (Hulpverlener)

'En zo stapje voor stapje. Met hem samengewerkt en ook steeds meer verantwoordelijkheid gegeven, dus als wij zagen en ook hij zag ik ben er klaar voor... gaven we hem wat meer verantwoordelijkheid.' (Jongerenwerker)

Jongeren ervaren door hun actieve bijdrage wat ze kunnen en hoe ze met hun ervaringskennis van betekenis kunnen zijn voor anderen. Bijvoorbeeld door hun ervaringen met psychische kwetsbaarheid of verslaving te delen met anderen via groepsbijeenkomsten, vlogs, posters of theater. Met hun ervaringskennis kunnen zij andere jongeren bereiken die kampen met soortgelijke problematiek.

'We hebben een jongen die vanaf zijn 16^e tot zijn 23^e, die is zwaar verslaafd geweest. Nu is hij 3 jaar clean en nu runt hij een mannengroep van voormalig jonge verslaafden.' (Jongerenwerker)

'Ze [groep jongeren] gaan naar de middelbare school. Wat kom je allemaal tegen? Pesten, maar ook, nou ja zij noemen het dan 'donkere gedachten'. Hoe ga je daarmee om? Hoe ga je daar met vriendjes mee om? Maar aan de andere kant ook dit soort posters maken en gewoon verspreiden in gemeente X.' (Jongerenwerker)

De ervaringen en verantwoordelijkheden die jongeren in het jongerenwerk opdoen via vrijwilligerswerk kunnen uiteindelijk ertoe resulteren dat jongeren een vervolgstap kunnen maken naar betaald werk.

'..een half jaar erop was hij er klaar voor om te kunnen solliciteren.. ben ik met hem sollicitatiebrieven gaan schrijven en allerlei dingetjes gaan doen. En nu heeft hij een baan gekregen bij (xxxx) voor 16 uur en waarschijnlijk wordt het uitgebreid naar 28 uur.' (Jongerenwerker)

Brug naar zelfstandigheid

De vijfde en laatste ontwikkelmogelijkheid die het jongerenwerk biedt is een brug naar zelfstandigheid. Aanvullend op de jeugdzorg krijgen deze jongeren in het jongerenwerk 'extra' mogelijkheden geboden om hun zelfstandigheid verder te ontwikkelen. De geboden specialistische zorg is van tijdelijke aard en richt zich vaak op specifieke ontwikkeldoelen zoals het krijgen van een dagbesteding of afkicken. De jeugdzorg stopt zodra jongeren de leeftijd van 18 of 23 jaar bereiken, terwijl jongeren daarna vaak ook nog behoefte hebben aan ondersteuning bij het ontwikkelen van hun zelfstandigheid. Jongerenwerk biedt deze jongeren een vangnet waarbij zij terecht kunnen voor alledaagse ondersteuningsvragen. *'Gewoon omdat hij op bepaalde gebieden nog wel wat ondersteuning nodig heeft. Nog steeds.... sociaal emotioneel is hij echt wel jonger dan 19. Dus dat heeft effect op zijn zelfstandigheid, omgaan met financiën, dat soort dingen.'* (Hulpverlener)

'Ik heb een aantal jongeren gehad die hebben vanuit de jeugdbescherming een onder toezichtstelling hadden zij staan. Dat afliep. Dus dat de jeugdbescherming zoiets had van ..joh.. het gaat eigenlijk goed met de jongere of meisje, maar het zou mooi zijn al hij nog een tijdje gewoon contact kan hebben met iemand waarbij hij wat vragen kan stellen of waar die

dingen kan monitoren, zodat hij zeg maar gewoon nog even een stukje verder op weg geholpen wordt.’ (Jongerenwerker)

Jongerenwerkers voorzien in deze ontwikkelbehoefte van jongeren door een laagdrempelige plek in de wijk te bieden waar deze jongeren terecht kunnen met hun ondersteuningsvragen. Zo ondersteunen jongerenwerkers jongeren bij het regelen van financiële zaken, het vinden van een dagstructuur, vinden van werk of woonruimte of het maken van keuzes. Ook geven ze jongeren vertrouwen tijdens momenten als het even tegenzit.

‘Dus als hij een vraag heeft over een nou wat ik net zei het opbouwen van een C.V. of het regelen van een baan. Dat lukt deze jongere al niet dan gaat hij daarvoor naar het jongerenwerk. En dan gaat hij met een van de jongerenwerkers zitten om dat soort zaken te regelen.’ (Hulpverlener)

‘Weet je ik ga niet een hulpverlener overnemen, maar dat je wel even kan zeggen als iemand zegt yo, ik voel me rot’ of ‘ik kan niet slapen’ dat je dan zegt van ‘hé, ga even een boek lezen of leg je telefoon weg, dat is beter’ en dan is het ook weer goed ofzo.’ (Jongerenwerker)

Voor jongeren kan de aanvullende ondersteuning vanuit jongerenwerkers van betekenis zijn in hun ontwikkeling naar zelfstandigheid.

‘Ik wil zelfstandig worden. En [jongerenwerker] helpt me bij alles wat daarbij komt kijken. Ik zou nul niet weten wat ik allemaal moet betalen, en daar kijkt [naam JW] dan bij mee. Wat moet je allemaal regelen als je op jezelf woont, wat kun je dan eten enz. Dus een beetje extra hulp, dat is gewoon fijn.’ (Jongere, 19 jaar)

Hulpverleners ervaren dat deze ondersteuning vanuit jongerenwerkers een begunstigend effect kan hebben op de duur of intensiteit van het lopende zorgtraject. Dit omdat zij door de ondersteuning vanuit jongerenwerk, zelf minder intensief betrokken hoeven te zijn. Daarnaast zien hulpverleners voordelen in de fase van nazorg, waarin jongerenwerkers de steun kunnen bieden die dan nog nodig is en ‘vinger aan de pols’ kunnen houden. Wel wordt hierbij benadrukt dat afstemming tussen jongerenwerkers en hulpverleners nodig is om de ontwikkeling van jongeren te volgen en snel te kunnen handelen als signalen hierom vragen. Hierbij dient de jongere zelf ook op de hoogte te zijn over de informatie die tussen professionals wordt uitgewisseld.

‘Dus eigenlijk zijn we heel mooi als geheel bij elkaar. Ja hoe het was geweest als hij (jongerenwerker) er niet was...weet ik niet..dan had ik er vaker naar toe gemoeten denk ik.’ (Hulpverlener)

‘Dus het was niet zo dat hij alleen maar kwam om te chillen, maar ook omdat hij echt daadwerkelijk gebruik maakte van de faciliteiten die ook door het jongerenwerk geboden werden. Dus toen hebben ze er uiteindelijk voor gekozen om niet nog de [hulporganisatie] in te zetten.’ (Hulpverlener)

CONCLUSIE EN DISCUSSIE

Via dit onderzoek is verkend welke ontwikkelmogelijkheden het professionele jongerenwerk biedt aan jongeren in specialistische jeugdzorg ten behoeve van hun persoonlijke ontwikkeling en versterking van hun maatschappelijke participatie. Uit interviews met jongeren en professionals (jongerenwerkers en jeugdhulpverleners) blijkt dat het jongerenwerk voor deze doelgroep vijf ontwikkelmogelijkheden biedt via een combinatie van

individuele ondersteuning en collectieve arrangementen dichtbij de dagelijkse werkelijkheid van jongeren.

Het jongerenwerk wordt ten eerste ervaren als een brug naar professionals binnen formele jeugdzorginstanties. Hiermee beogen jongerenwerkers het vertrouwen van jongeren in formele hulp te laten groeien en jongeren te motiveren om problemen serieus te nemen en hierbij hulp te ontvangen. Ander onderzoek (Boendermaker et al., 2020) bevestigt dat jeugdzorgprofessionals soms veel tijd moeten investeren in goed contact met jongeren die zorg mijddend of hulpverleningsmoe zijn. Het jongerenwerk weet dit type jongeren te vinden en aan zich te binden (Wright & Ord, 2015). Als jongerenwerkers voor deze jongeren een brug kunnen vormen richting formele hulp, kan dit een positieve uitwerking hebben op de motivatie van de jongere voor de hulpverlening en de werkrelatie tussen hulpverleners en jongeren. Vanuit de literatuur is bekend is dat deze beide factoren bijdragen aan positieve hulpverleningsprocessen en -resultaten (Van Hattum, De Greef, Van der Rijken et al., 2019). Ten tweede biedt deze verkenning aanwijzingen dat jongerenwerk deze jongeren een omgeving biedt waarbinnen zij betekenisvolle relaties met andere jongeren kunnen aangaan en waarbinnen informele steunstructuren voor jongeren ontstaan. Ander onderzoek ondersteunt dat jongerenwerk voor, weliswaar een brede doelgroep, bijdraagt aan het versterken van sociale steun van jongeren (Dunne et al., 2014; Fyfe et al., 2018; Ord et al., 2018; Auteurs, 2020). Jongeren ervaren in het jongerenwerk ruimte om een peer-netwerk te ontwikkelen waarin ze niet worden uitgesloten (Ritchie and Ord, 2016). Vanuit meerdere studies is bekend dat een steunend sociaal netwerk van invloed is op de gezondheid, welbevinden en volhouden van positief gedrag van kwetsbare jongeren (Bagnall, South, Hulme et al., 2015; Boendermaker et al., 2020; Schenk, 2021).

Ten derde leert deze verkenning dat deze jongeren zichzelf in het jongerenwerk kunnen versterken, zoals het vergroten van hun eigenwaarde en zelfbeeld. Vanuit ander onderzoek naar jongerenwerk wordt ondersteund dat ontwikkelingsgerichte activiteiten in het jongerenwerk bijdragen aan het versterken van positieve emoties (je goed voelen, plezier hebben, erbij horen), het ontwikkelen van dromen en verwachtingen over wat ze in de toekomst willen en kunnen bereiken en het ontwikkelen van een positiever zelfbeeld (Auteur et al., 2016).

Ten vierde zijn er aanwijzingen dat het jongerenwerker deze doelgroep mogelijkheden biedt om een actieve bijdrage te leveren in de maatschappij. Uit ander onderzoek is bekend dat juist deze doelgroep ondersteuning nodig heeft, omdat participeren op eigen kracht niet goed lukt (Boendermaker et al., 2020). Via ondersteuning en mogelijkheden om te kunnen oefenen met het dragen van (nieuwe) verantwoordelijkheden, blijkt uit dit onderzoek dat het jongerenwerk een betekenisvolle leeromgeving is voor deze jongeren. Eerder onderzoek heeft inzicht geboden dat jongeren hun maatschappelijke participatie vergroten naarmate zij langere tijd participeren in jongerenwerk (Auteurs, 2020; Auteurs, 2021).

Tot slot maakt deze verkenning zichtbaar dat jongerenwerkers deze jongeren ondersteunen bij het ontwikkelen van zelfstandigheid. In het bijzonder jongeren van 18 of 23 jaar waarbij de jeugdzorg ophoudt, maar er vaak nog wel ondersteuning nodig is. Uit ander onderzoek is bekend dat jongerenwerkers individuele ondersteuning bieden aan jongeren die geen of onvoldoende steun vanuit belangrijke anderen (ouders/familie/vrienden) ontvangen of die te maken hebben met een opeenstapeling van tegenslagen die de ontwikkeling van deze jongeren negatief beïnvloeden. Jongerenwerkers blijken voor deze jongeren herkenbare en geaccepteerde dialoogpartners bij het leren omgaan met moeilijke uitdagingen (Auteurs, 2020).

De verkennend onderzoek maakt zichtbaar dat het jongerenwerk door het bieden van ontwikkelmogelijkheden aansluit bij de normale ontwikkelbehoeften van adolescenten, zoals de omgang met leeftijdsgenoten, het ontwikkelen van zelfstandigheid en participatie in de samenleving. Voor jongeren in specialistische jeugdzorg zijn mogelijkheden om te kunnen werken aan deze normale ontwikkelbehoeften extra van belang, omdat hun ervaren stigma, (sociaal) isolement, angst, gedrag of onzekerheid deze mogelijkheden kan beperken. Naast de bijdrage aan de normale ontwikkelbehoeften van deze jongeren, illustreren de resultaten dat jongerenwerk een positieve uitwerking kan hebben op effectievere jeugdhulpverleningsprocessen- en resultaten. Tot slot kan participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg in het jongerenwerker ertoe bijdragen dat de zorg (eerder) kan worden afgeschaald omdat het jongerenwerk jongeren een sociaal vangnet en ondersteuning vinden bij het volwassen worden.

Een voorwaarde voor het realiseren van deze ontwikkelmogelijkheden in het jongerenwerk, complementair aan jeugdzorg, is dat jongerenwerkers en hulpverleners nieuwsgierig zijn naar elkaars expertise en samen met jongeren (en hun ouders) afstemmen hoe zij kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van jongeren. Onderzoek naar samenwerking tussen jongerenwerk en onderwijs leert dat door korte communicatielijnen te onderhouden vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid en elkaar proactief te betrekken, er een doorgaande uitwisseling van informatie kan plaatsvinden (Auteur et al., 2021). Vervolgonderzoek is aan te bevelen naar de samenwerking tussen jongerenwerkers en hulpverleners gericht op de ondersteuning van deze doelgroep.

Deze studie biedt een eerste inventarisatie van ontwikkelmogelijkheden in het jongerenwerk voor jongeren in specialistische jeugdzorg. Hoewel gegevens zijn verzameld in drie verschillende respondentengroepen, is het aantal respondenten per groep klein. Gezien deze beperkte omvang per respondentgroep zijn de resultaten niet generaliseerbaar. Ook kunnen we eventuele andere ontwikkelmogelijkheden, naast deze vijf, niet uitsluiten. Wel biedt deze verkenning jeugdzorgprofessionals en gemeenten een beter begrip van wat het jongerenwerk kan betekenen voor jongeren in specialistische jeugdzorg en hoe inzet van jongerenwerk de jeugdzorg zou kunnen ontlasten. Het is de moeite waard is om deze eerste inzichten verder te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek.

FINANCIERING

Het onderzoek is mogelijk gemaakt via een financiële bijdrage van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

DISCLOSURE OF INTEREST

De auteurs hebben geen belangen te vermelden.

We bedanken XXXX, XXXX, jongerenwerkers, jeugdhulpprofessionals en jongeren voor hun medewerking aan dit onderzoek.

LITERATUUR

Auteur et al. (2016).

Bagnall, A.-M.; South, J.; Hulme, C.; Woodall, J.; Vinall-Collier, K.; Raine, G.; Kinsella, K.; Dixey, R.; Harris, L. & Wright, N. M. J. (2015), 'A systematic review of the effectiveness and cost-effectiveness of peer education and peer support in prisons', *BMC public health* 15(1), 290.

Boendermaker, L., van Goor, R., & Jonkman, H. (Eds.) (2020). *Betere ondersteuning voorkwetsbare jongeren in Amsterdam*. Amsterdam: Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Coulston, K. (2010). *Somewhere to talk, somewhere to listen. The role of youth clubs in supporting the mental health and emotional wellbeing of young people*. London: Clubs for Young People.

Dunne, A., Ulicna, D., Murphy, I., & Golubeva, M. (2014). *Working with young people: The value of youth work in the European Union*. Brussels: IFC GHK.

Fyfe, I., Biggs, H., Hunter, S., McAteer, J., & Milne, D. (2018). *The Impact of Community-based Universal Youth Work in Scotland. A study commissioned by the Scottish Youth Work Research Steering Group*. YouthLink Scotland.

Hattum, M. van, De Greef, M., Rijken, R. van der, Golbach, M. & Scholte, R. (2019). *Werkzame factoren in de jeugdhulpverlening: Alliantie, clientfactoren en professionalfactoren. Overzicht van projectresultaten, meetinstrumenten en aanbevelingen*. Nijmegen: HAN / Praktikon.

Hilderink, A. e.a.. *Stelsel in groei. Een onderzoek naar financiële tekorten in de jeugdzorg*. Utrecht: AEF, 2020.

Leih, E. (2018). Besparingspotentieel jongerenwerk geschat op 45 miljoen euro. *Jeugdbeleid* 12: 127–134. <https://doi.org/10.1007/s12451-018-0177-y>

Auteur (2017).

Ord, J., Carletti, M., Cooper, S., Dansac, C., Morciano, D., Siurala, L., & Taru, M. (2018). *The Impact of Youth Work in Europe: A Study of Five European Countries*. Helsinki: Juvenes Print.

Auteur et al. (2021).

Ritchie, D. & Ord, J. (2016). The experience of open access youth work: the voice of young people. *Journal of Youth Studies* 20(3):269-282. DOI:10.1080/13676261.2016.1212162

Schenk, L. (2021). *Social networks of at-risk youth. Social support from bonding and bridging relationships*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Doctoral dissertation.

Auteurs (2020).

Auteurs (2021).

Wright, E. & Ord, J. (2015). Youth Work and the Power of ‘Giving Voice’: a reframing of mental health services for young people. *Youth & Policy*, nr 115.

Reactie reviewer 1 - 30-6-2021

Samenspel tussen jongerenwerk en specialistische jeugdzorg. Groeikansen voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

Algemeen

Dit manuscript onderzoekt een voor de lezers van JiO potentieel relevante onderzoeksvraag: Wat is de toegevoegde waarde van jongerenwerk (wat typisch preventief wordt ingezet) bij de doelgroep van jongeren die reeds specialistische jeugdzorg ontvangt? Echter, door onvoldoende argumentatie blijft de relevantie en de urgentie van het onderwerp van dit manuscript onderbelicht.

Kwalitatief onderzoek is erop gericht om betekenissen, concepten, en dergelijke te verhelderen. Dit wordt onvoldoende duidelijk in de abstract, vraagstelling, en introductie. Bij dataverzameling (methode) wordt vermeld dat participanten in interviews is gevraagd naar “hoe respondenten ervaren dat het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg”. De vraagstelling van dit manuscript zou hiermee in overeenstemming ook moeten gaan over “betekenisgeving” of dergelijke. Dit is echter niet hoe de onderzoeksvraag en doelstelling zijn geformuleerd.

Wat wordt precies bedoeld met “ontwikkelmogelijkheid”? Dit lijkt te worden ingezet voor verschillende inhoudelijke zaken. Is het mogelijk deze term te concretiseren? Gaat het niet meer over de “meerwaarde/toegevoegde waarde van jongerenwerk”?

Abstract

Onduidelijk hoe de analyses zijn uitgevoerd: Hoe zijn concepten verkend, etcetera? D.w.z., “thematische analyse” methodiek moet worden vermeld in de abstracts

Inleiding

De Inleiding bestaat teveel uit verschillende “losse” alinea’s, die onvoldoende geïntegreerd zijn in samenhangende paragrafen. Hierdoor is de rode draad van de inleiding onvoldoende duidelijk.

Duidelijke theoretische onderbouwing ontbreekt

Wetenschappelijke relevantie ontbreekt (in alinea met doel- en vraagstelling)

Maatschappelijke relevantie is onduidelijk. Hoe kan inzicht in “*ontwikkelingsmogelijkheden die het jongerenwerk in specialistische jeugdzorg biedt...*” bijdragen aan “*het positioneren van het jongerenwerk*”? En hoe helpt het de zoektocht naar verantwoorde mogelijkheden om de druk op de jeugdzorg te kunnen verlichten? Vraagstelling en maatschappelijke relevantie lijkt meer beleidsmatig te zijn opgeschreven dan academisch.

Inleiding is te algemeen. Zo is het onduidelijk dat de studie gebruik maakt van triades (jongere-hulpverlener-jeugdhulpwerker) en de specifieke analyses die zijn uitgevoerd om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Dit hangt nauw samen met de probleemschets, theoretische en empirisch onderbouwing, en wetenschappelijke en praktische relevantie.

De doelstelling is onduidelijk geformuleerd, deze moet concreter.

De auteurs moeten scherper krijgen wat de toegevoegde waarde is van de huidige studie, en daarbij ook bestaande kennis diepgaand en volledig bespreken: De toegevoegde waarde van dit manuscript lijkt te zijn dat kennis verkregen wordt over de toegevoegde waarde jongerenwerk voor een specifieke doelgroep / aanvullend op specialistische jeugdzorg. Dit impliceert dat er reeds kennis is over de waarde van jongerenwerk voor een meer algemene doelgroep: deze kennis moet dus ook in de inleiding worden besproken. Overigens wordt dit wel in de discussie benoemd m.b.t. bijvoorbeeld het versterken van sociale steun van jongeren, versterken van positieve emoties (‘zelfversterking’), maatschappelijke participatie, etcetera.

Methode

Tabel bij participanten: Wat betekenen deze getallen? Zijn dit de aantallen? En wat betekent een “x” in een cel? Een noot zou informatief zijn. Opmaak tabel is niet cf. APA.

Ik mis bij de analysetechniek relevante informatie (of evt bij resultaten). Bijvoorbeeld: welke “grove thema’s” zijn uit de interviewleidraad gebruikt in deze analyses? Hoe ontwikkelden de onderzoekers subthema’s op basis van deze “grove thema’s”? Hoe is samenhang tussen concepten geëxploreerd? Etcetera. Uit de tekst moet duidelijk zijn precies hoe de auteurs bij de thema’s zijn gekomen die in de resultatensectie worden beschreven.

Er wordt beschreven dat is gestreefd naar triades, maar in de dataverzameling staat beschreven dat leden van deze triades individueel zijn geïnterviewd en de analyses van de triades zijn ook op individueel niveau uitgevoerd. Ook in de onderzoeksvraag wordt hier naar verwezen: gaat het om overeenkomsten in percepties of dergelijke?

Resultaten

Ook hier weer: Onduidelijk hoe “*ontwikkelmogelijkheden*” opgevat moet worden. Lijkt me niet de meest gepaste term.

Bij alinea brug vormen naar formele hulpverlening (moet dit niet zijn: specialistische jeugdzorg? Gezien voetnoot over terminologie): Ik zou eerst beschrijven *hoe* dit plaatsvindt (gericht op het praten over problemen etc.) en daarna pas het gevolg hiervan beschrijven. Ook zou ik minder in gezegdes schrijven.

De citaten onderbouwen niet voldoende de thema’s die worden besproken. Bijv. bij het thema brug bouwen naar specialistische hulp gaat het citaat van de hulpverlener over dat een bepaalde jongere hem “niet toelaat in zijn wereld”, maar dat impliceert niet per se dat de jongerenwerkers hier wel aan bijdragen. En idem: bij het thema sociale contacten reflecteren de eerste citaten de problemen die jongeren hebben met sociale contacten, maar niet hoe de jongerenwerkers hierbij kunnen helpen. Ook het eerste citaat in de paragraaf “omgeving voor maatschappelijke participatie” gaat niet over hoe jongerenwerkers een omgeving voor maatschappelijke participatie bieden. Het is de bedoeling dat de citaten reflecteren wat in de lopende tekst wordt geschreven, maar de auteurs gaan hier en daar een stap verder in hun interpretatie dan uit de informatie uit de interviews kan worden gehaald.

Het zou mooi zijn als bij ieder thema steeds een citaat van ieder persoon van de triades wordt gegeven (jongere; jongerenwerker; jeugdhulpverlener) die alle drie vanuit hun eigen perspectief *hetzelfde punt* reflecteren. Dan zou het belang en de relevantie van triades ook duidelijker worden.

De thema’s die als kopjes worden gegeven komen niet altijd overeen met hoe het inhoudelijk in de tekst wordt besproken. Bijvoorbeeld: “praten over problemen” betekent niet per se “een brug naar de formele jeugdhulpverlening”. Immers, de jongerenwerkers kunnen dit ook onafhankelijk van formele/specialistische hulpverlening bieden. -

Discussie

Hoewel auteurs duidelijk ingaan op hoe resultaten overeenkomen met eerder onderzoek, wordt onvoldoende belicht wat (ieder van) de resultaten toevoegen aan bestaande kennis. Wat is het belang van deze resultaten, welke implicaties hebben de resultaten voor wetenschap en/of praktijk?

In Discussie ontbreken de kopjes “Limitaties en suggesties voor vervolgonderzoek” en “Conclusie” (let op dat het tussenkopje voor de discussie niet “Conclusie en Discussie” moet zijn, maar enkel “Discussie”). Inhoudelijk gaan de auteurs te weinig in op de limitaties van het huidige onderzoek.

Alinea “Dit verkennend onderzoek (...) het volwassen worden” lijkt mij de conclusie, deze komt na limitaties en suggesties vervolgonderzoek.

Alinea “Een voorwaarde voor ... van deze doelgroep” bevat nieuwe informatie. Ik zou deze tekst integreren in de bespreking van resultaten en niet als losse alinea aanhouden, omdat de samenhang met de rest van de discussie zo onduidelijk blijft.

Bij limitaties: Hoezo kunnen andere thema's niet worden uitgesloten? Welke thema's zouden verder verwacht kunnen worden? Waarom zijn auteurs dan juist op deze vijf thema's gekomen? Wat betreft dit punt helpt het ook weer als meer informatie over de thematische analyse wordt gegeven.

Algemeen, woordgebruik, opmaak

Opmaak manuscript is niet cf. APA 7, onder andere: opmaak tekst (geen extra witregels, eerste zin alinea inspringen, etc); opmaak tabellen; paginanummers ontbreken; tussenkopjes. Manuscript moet goed gecontroleerd worden op zinsopbouw, leesbaarheid, taalgebruik.

Hieronder geef ik enkele voorbeelden:

Zinnen zijn soms erg lastig te volgen, o.a. door lange zinnen. Bijv. in abstract is de volgende zin erg lastig te volgen: “Deze ontwikkelingsmogelijkheden faciliteren ... de geboden zorg.” Graag het hele manuscript kritisch doorlezen op leesbaarheid.

P. 1: Vragen vanuit *het beleid*: Beleid kan niets vragen, auteurs bedoelen hier waarschijnlijk de beleidspartners, gemeente, overheid, of dergelijke?

P. 1: Jeugdzorg voor jongeren = dubbelop?

P. 1, zin “In het bijzonder...” is onvolledige zin.

Evaluatieve termen moeten worden vermeden, bijv.: “*normaal* volwassen worden”.

Tesktueel: Als doelstelling wordt gegeven, hoeft niet in dezelfde alinea ook nog een vraagstelling te worden gegeven (en onderzoeksvraag moet altijd eindigen met een vraagteken).

Referenties zijn niet cf. APA 7. Bijvoorbeeld: auteursnamen moeten niet worden gescheiden door puntkomma's maar door komma's, titels artikelen moeten niet voorzien worden van aanhalingstekens ('...'), issuenummers moeten niet worden gegeven als paginanummers binnen een jaargang/volume doorlopen; plaatsnaam van uitgever wordt bij APA 7 niet (langer) genoemd, doi's ontbreken, etcetera.

Reactie reviewer 2 - 13-7-2021

Review artikel Jeugd in Ontwikkeling

Titel: Samenspel tussen jongerenwerk en specialistische jeugdzorg. Groeikansen voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

Het onderwerp van het manuscript past binnen het tijdschrift Jeugd in Ontwikkeling. De tekst beschrijft de groeikansen van jongerenwerk voor jongeren die zich al in de specialistische jeugdzorg bevinden. Er wordt via een kwalitatieve methodologie onderzocht welke die groeikansen zijn. Er zijn bij drie groepen van informanten interviews afgenomen. Deze methode is geschikt om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Hoewel ik de positieve insteek van het onderzoek waardeer, met de focus op groeikansen, miste ik in het artikel soms wat meer kritische reflectie, wat ook suggesties zou kunnen opleveren voor het werkveld.

Abstract

Is het mogelijk om in het abstract al de vijf ontwikkelmogelijkheden concreet te benoemen?

Introductie

Pag. 1: “Een gevolg hiervan kan zijn dat jongeren langer afhankelijk blijven van professionele hulp en voor een extra ontwikkelopgave staan naast het goed doorlopen van de adolescentie”. Kan benoemd worden wat die extra ontwikkelopgave is?

Pag. 2: “Naast de overgang van kind naar volwassenheid (adolescentie), hebben deze jongeren te maken met een vorm van uitsluiting als gevolg van opgroeien in achterstand enz.” Kan ‘vorm van uitsluiting’ geconcretiseerd worden?

Pag. 1: Prima dat ‘professioneel jongerenwerk’ omschreven wordt; kunnen eventueel hier meteen concrete voorbeelden aan gekoppeld worden? Voor de Nederlandse lezer is de terminologie misschien goed gekend, maar voor de Vlaamse lezer is dat mogelijk niet het geval en vermijden we best verwarring met andere termen zoals het ‘jeugdwerk’ in Vlaanderen.

Pag. 2: “Met een combinatie van methodieken draagt het jongerenwerk bij aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.” Bij het lezen van deze zin, vroeg ik me af of het bij de jongeren in het jeugdwerk enkel hun positie betreft als ‘deelnemer’ aan het jongerenwerk (participeren), of dat zij ook een rol als ‘medewerker’ kunnen opnemen, bijvoorbeeld als vrijwilliger (bijdragen aan het jongerenwerk). Later zag ik dit inderdaad terugkomen op pagina 11. Het mag ook in de inleiding duidelijker benoemd worden.

Pag. 3: Ik vraag me af of de centrale vraag niet wat meer neutraal moet gesteld worden, dus in plaats van ‘welke ontwikkelmogelijkheden’ eerder ‘of er ontwikkelmogelijkheden zijn, en vervolgens ‘zo ja, welke’?

Zijn er vanuit theorie of eerder (inter-)nationaal onderzoek ontwikkelmogelijkheden waar men al bij voorbaat aan denkt, die men kan veronderstellen of verwachten? Dit kan bijvoorbeeld ook de thema’s mee bepaald hebben die bij de codering zijn gebruikt?

Methode

Er zijn drie respondentengroepen, wat methodologisch gezien een positief punt is (multi-informant aanpak); maar kan de keuze voor deze drie soorten informanten gemotiveerd worden? Ook andere personen hadden immers kunnen bevraagd worden (binnen school- of gezinscontext, of peer-context). Ik mis ook wat motivatie bij de beschrijving van de werving van de respondenten. Is de werving random gebeurd (wat bias in antwoorden kan verminderen) in plaats van ‘selectieve’ werving? Waarom buiten het partnerschap nog een zevende jongerenwerker? Ten slotte kan ook nog meer gemotiveerd worden waarom voor deze kwalitatieve methodologie en in het bijzonder interviews is gekozen.

Waarom zijn er per respondentengroep 7 participanten bevraagd? Bij kwalitatief onderzoek op basis van interviews zou je er ook kunnen van uitgaan dat je stopt met de bevraging wanneer er sprake is van data-saturatie?

Dataverzameling. Een bedenking bij de bevraging is dat, voor zover dat kan opgemaakt worden uit de beschrijving, de vraagstelling niet helemaal neutraal is. Er lijkt bij voorbaat te worden uitgegaan van een positieve betekenis van jongerenwerk, en van wat ondersteunend is voor de ontwikkeling.

Discussie

De discussie zou eventueel nog versterkt kunnen worden door een nog meer kritische of genuanceerde reflectie. Ik had zelf nog enkele vragen na het lezen van het artikel, al kunnen sommige daarvan gestuurd zijn door onbekendheid met het thema van het manuscript. Ik lijst deze vragen even op: De vragen binnen het interview waren mogelijk zo geformuleerd dat ze de antwoorden in een bepaalde richting konden sturen, met name, positieve antwoorden? Gaf iedereen groeikansen aan? Zijn er ook valkuilen gesignaleerd door de participanten? Of was hier al eerder onderzoek naar gedaan en is dit al bekend? Zijn er suggesties voor vervolgonderzoek, bijvoorbeeld naar hoe jongerenwerk kan bijdragen aan effectievere jeugdhulpverleningsprocessen- en resultaten? Zijn jongerenwerkers voldoende opgeleid om om te gaan met deze doelgroep, of is er misschien extra vorming nodig?

Tekstuele opmerkingen

Graag de tekst nog eens nalezen op mogelijke tikfouten.

Bij Analyse: referentie Braun and Clarke vervangen door Braun & Clarke; Bij discussie (pag. 15- Ritchie and Ord, vervangen door Ritchie & Ord

Pag. 4: in voetnoot bij Tabel weergeven wat x betekent (geen deelnemer)

Pag. 10: "... en daarmee hun zelfbeeld en eigenwaarde te versterken"; 'te' kan weg in de zin

Pag. 16: "... dat het jongerenwerker ..." vervangen door 'het jongerenwerk'

Pag. 16: 'De verkennend onderzoek' vervangen door 'Dit ...'

Pag. 16: "Tot slot kan participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg in het jongerenwerker ..." vervangen door 'het jongerenwerk'; en in dezelfde zin: "...omdat het jongerenwerk jongeren een sociaal vangnet en ondersteuning vinden bij het volwassen worden" vervangen door 'jongeren vinden' of 'het jongerenwerk kan bieden'

Pag. 17: "Het is de moeite waard is"; tweede 'is' weglaten

Ik beseft dat bij het transcriberen van interviews citaten taalkundig niet noodzakelijk correct zijn, maar bij volgende fragmenten van citaten lijkt er mogelijk toch tikfout te zijn:

Pag. 7: "En als een jongerenn aangeeft dat ..." vervangen door "En als een jongere aangeeft dat ..."

Pag. 7: klopt volgend deel van citaat "..., maar ik zie toch dit of dit en dat is dan toch wel er is gebeurd."?

Pag. 9: "Ook alss zijn ze 22 ..." vervangen door "Ook al zijn ze ..."

Pag. 11: klopt volgend deel van citaat "... heeft er uiteindelijk toe bijgedragen zichzelf als een positieve persoon is gaan zien."?

APA-richtlijnen, versie 7: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations/basic-principles/author-date>; bij meer dan 2 auteurs bij een in-tekst referentie, wordt enkel de eerste auteur vermeld.

APA-richtlijnen referentielijst: overal waar mogelijk doi vermelden (en systematisch op dezelfde manier, wat nu niet het geval is, want soms DOI, soms doi, soms https); volumenummer bij een tijdschrift ook cursief zetten

Reactie auteur - 12-9-2021

Verwerking commentaren van de reviewers in het gereviseerde artikel:

Samenspel tussen jongerenwerk en specialistische jeugdzorg. Groeikansen voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie

Datum: 12 september 2021

We willen de reviewers hartelijk bedanken voor het beoordelen van ons artikel, de vragen en suggesties voor verbeteringen voor het artikel. Uit ons herziene artikel en deze begeleidende brief blijkt dat we alle kwesties die in de opmerkingen van de recensenten worden genoemd zorgvuldig hebben overwogen en dat we de opmerkingen en vragen dankbaar hebben gebruikt om het artikel te verbeteren en meer volledig te maken. Een consequentie hiervan is echter wel dat we het gevraagde woordlimiet overschrijden. We zouden graag willen vernemen of een woordlimiet van 6000 woorden exclusief referenties, titel, noten, tabellen/figuren en samenvatting voor dit artikel kan worden geaccepteerd. Indien dit geen mogelijkheid is, dan zijn wij genoodzaakt een aantal verzoeken van de reviewers te schrappen.

Reactie op reviewer 1

Bedankt voor uw review van ons artikel. We hebben elk van uw opmerkingen hieronder beantwoord.

Opmerking 1: Dit manuscript onderzoekt een voor de lezers van JiO potentieel relevante onderzoeksvraag: Wat is de toegevoegde waarde van jongerenwerk (wat typisch preventief wordt ingezet) bij de doelgroep van jongeren die reeds specialistische jeugdzorg ontvangt? Echter, door onvoldoende argumentatie blijft de relevantie en de urgentie van het onderwerp van dit manuscript onderbelicht.

Antwoord: In de introductie is zowel de wetenschappelijke als maatschappelijke relevantie en de urgentie van het onderwerp sterker geformuleerd. O.a. door in de introductie in te gaan op de bestaande kennisbasis over wat het jongerenwerk als preventieve voorziening in de wijk bijdraagt aan persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie voor een brede groep jongeren en expliciet te maken dat er een kennishiaat bestaat over wat jongerenwerk betekent voor jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangen.

‘...Met deze inzichten kan het jongerenwerk haar preventieve bijdrage voor een brede groep jongeren steeds beter aantonen richting opdrachtgevers, samenwerkingspartners en burgers. Er is minder bekend in hoeverre het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren die reeds specialistische jeugdzorg ontvangen voor persoonlijke of sociale problemen. (p. 4)

.....De toenemende druk op de jeugdzorg vergroot de urgentie om beter inzicht te krijgen in de betekenis van het jongerenwerk voor deze specifieke doelgroep (p.4)..... Inzicht hierin hebben gemeenten en jeugdzorginstellingen dringend nodig om een verantwoorde afweging te kunnen maken in hoeverre de inzet van het jongerenwerk een positieve bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van deze groep jongeren en daarmee van betekenis kan zijn om de druk op de jeugdzorg te verlichten.’ (p. 5)

Opmerking 2: Kwalitatief onderzoek is erop gericht om betekenissen, concepten, en dergelijke te verhelderen. Dit wordt onvoldoende duidelijk in de abstract, vraagstelling, en introductie.

Antwoord: in het gehele artikel is scherper geformuleerd dat het verkennende onderzoek erop gericht is om inzichtelijk te maken in hoeverre het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke

ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg. Zie ook het antwoord bij opmerking 3.

Opmerking 3: Bij dataverzameling (methode) wordt vermeld dat participanten in interviews is gevraagd naar “hoe respondenten ervaren dat het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg”. De vraagstelling van dit manuscript zou hiermee in overeenstemming ook moeten gaan over “betekenisgeving” of dergelijke. Dit is echter niet hoe de onderzoeksvraag en doelstelling zijn geformuleerd.

Antwoord: De vraagstelling van het manuscript is aangepast in: in hoeverre is professioneel jongerenwerk van betekenis voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangen? (p. 3 en 5)

Opmerking 4: Wat wordt precies bedoeld met “ontwikkelmogelijkheid”? Dit lijkt te worden ingezet voor verschillende inhoudelijke zaken. Is het mogelijk deze term te concretiseren? Gaat het niet meer over de “meerwaarde/toegevoegde waarde van jongerenwerk”?

De term ontwikkelmogelijkheid is in de eerste versie gebruikt om de term ‘betekenis voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie’ te concretiseren. Uw vraag en uw eerdere 2 opmerkingen bevestigen ons dat het begrip ‘ontwikkelmogelijkheid’ onduidelijkheid creëert en onvoldoende de lading dekt voor de vijf gevonden thema’s die illustreren hoe het jongerenwerk van betekenis is voor deze specifieke groep. Het is een zoektocht om passende terminologie te vinden die gevonden thema’s duiden. We danken u hartelijk voor uw suggesties. ‘Meerwaarde’ of ‘toegevoegde waarde’ vinden wij onvoldoende passend omdat we slechts alleen hebben gekeken naar de betekenis van het jongerenwerk voor deze groep en we niet weten wat dit toevoegt aan bijvoorbeeld de ontvangen specialistische zorg. We hebben ervoor gekozen om de term ‘ontwikkelmogelijkheid’ niet meer te gebruiken in het artikel. In plaats daarvan spreken we nu over vijf thema’s die inzicht bieden in de manier waarop het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg.

Opmerking 5: Abstract. Onduidelijk hoe de analyses zijn uitgevoerd: Hoe zijn concepten verkend, etcetera? D.w.z., “thematische analyse” methodiek moet worden vermeld in de abstracts

Antwoord: De analysemethode staat nu vermeld in het abstract.

Opmerking 6: De Inleiding bestaat teveel uit verschillende “losse” alinea’s, die onvoldoende geïntegreerd zijn in samenhangende paragrafen. Hierdoor is de rode draad van de inleiding onvoldoende duidelijk.

Antwoord: we hebben deze feedback gebruikt om de inleiding kritisch te herzien met het doel om de alinea’s beter op elkaar te laten aansluiten, de wetenschappelijke onderbouwing te versterken en de relevantie van de studie scherper te formuleren. Zie ook de antwoorden bij opmerking 1 en 7.

Opmerking 7: Duidelijke theoretische onderbouwing ontbreekt

Antwoord: Op basis van feedback van beide reviewers is de theoretische onderbouwing in de introductie verstevigd door aan te halen wat er bekend is in de literatuur over de bijdrage van het jongerenwerk aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van zowel een brede groep jongeren die gebruik maakt van het jongerenwerk als specifiek de groep jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangt.

Opmerking 8: Wetenschappelijke relevantie ontbreekt (in alinea met doel- en vraagstelling)

Antwoord: zie opmerking 1

Opmerking 9: Maatschappelijke relevantie is onduidelijk. Hoe kan inzicht in “ontwikkelingsmogelijkheden die het jongerenwerk in specialistische jeugdzorg biedt...” bijdragen aan “het positioneren van het jongerenwerk”? En hoe helpt het de zoektocht naar verantwoorde mogelijkheden om de druk op de jeugdzorg te kunnen verlichten? Vraagstelling en maatschappelijke relevantie lijkt meer beleidsmatig te zijn opgeschreven dan academisch.

Antwoord: de maatschappelijke relevantie is nu als volgt geformuleerd (pag. 5): ‘Inzicht hierin hebben gemeenten en jeugdzorginstellingen dringend nodig om een verantwoorde afweging te kunnen maken in hoeverre de inzet van het jongerenwerk een positieve bijdrage kan leveren aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van deze groep jongeren en daarmee van betekenis kan zijn om de druk op de jeugdzorg te verlichten.’

Opmerking 10: Inleiding is te algemeen. Zo is het onduidelijk dat de studie gebruik maakt van triades (jongere-hulpverlener-jeugdhulpwerker) en de specifieke analyses die zijn uitgevoerd om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Dit hangt nauw samen met de probleemschets, theoretische en empirisch onderbouwing, en wetenschappelijke en praktische relevantie.

Antwoord: Om het maximaal aantal woorden van het artikel niet te overschrijden hebben we ervoor gekozen om de onderzoeksmethode en specifieke analyses die zijn uitgevoerd uit te werken in de methode sectie.

Opmerking 11: De doelstelling is onduidelijk geformuleerd, deze moet concreter.

Antwoord: De doelstelling van het artikel is geconcretiseerd: ‘Via een kwalitatieve verkenning onder drie respondentengroepen beoogt dit onderzoek te komen tot een beter begrip van de manier waarop professioneel jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van deze specifieke groep jongeren die ook in het jongerenwerk participeert.’ Zie pag. 5

Opmerking 12: De auteurs moeten scherper krijgen wat de toegevoegde waarde is van de huidige studie, en daarbij ook bestaande kennis diepgaand en volledig bespreken: De toegevoegde waarde van dit manuscript lijkt te zijn dat kennis verkregen wordt over de toegevoegde waarde jongerenwerk voor een specifieke doelgroep / aanvullend op specialistische jeugdzorg. Dit impliceert dat er reeds kennis is over de waarde van jongerenwerk voor een meer algemene doelgroep: deze kennis moet dus ook in de inleiding worden besproken. Overigens wordt dit wel in de discussie benoemd m.b.t. bijvoorbeeld het versterken van sociale steun van jongeren, versterken van positieve emoties (‘zelfversterking’), maatschappelijke participatie, etcetera.

Antwoord: De toegevoegde waarde van de studie is nu scherper in de introductie geformuleerd. Dit hebben we gedaan door de huidige beschikbare (internationale) kennisbasis met betrekking tot dit onderwerp specifieker te bespreken in de introductie. Zie ook opmerking 7.

Opmerking 13: Tabel bij participanten: Wat betekenen deze getallen? Zijn dit de aantallen? En wat betekent een “x” in een cel? Een noot zou informatief zijn. Opmaak tabel is niet cf. APA.

Antwoord: De gegevens in de tabel zijn verhelderd door voor iedere respondentengroep de totale N aan te geven. In plaats van ‘x’ hebben we gebruik gemaakt van een streepje en de betekenis hiervan is aangegeven via een noot. De lay-out van de tabel is aangepast volgens APA richtlijnen.

Opmerking 14: Ik mis bij de analysetechniek relevante informatie (of evt bij resultaten). Bijvoorbeeld: welke “grove thema’s” zijn uit de interviewleidraad gebruikt in deze analyses? Hoe ontwikkelden de onderzoekers subthema’s op basis van deze “grove thema’s”? Hoe is samenhang tussen concepten geëxploreerd? Etcetera. Uit de tekst moet duidelijk zijn precies hoe de auteurs bij de thema’s zijn gekomen die in de resultatensectie worden beschreven.

Antwoord: Op basis van uw vragen hebben we de betreffende paragraaf verder geconcretiseerd. Zie pag. 7-8

‘De analyse is uitgevoerd met behulp van Thematische analyse (Braun & Clarke, 2006). Ten eerste zijn de transcripten zorgvuldig gelezen en zijn de grove thema’s van de interviewleidraad (zie dataverzameling) gebruikt als codes om de data te structureren. Vervolgens zijn binnen deze grove codering subcodes aangebracht afkomstig vanuit de ruwe data (inductief) en vanuit bestaande jongerenwerkliteratuur (deductief). Het tweede niveau van de analyse bestond uit het classificeren en synthetiseren van (sub)codes waarmee mogelijke thema’s en subthema’s konden worden geïdentificeerd in overeenstemming met de onderzoeksvraag. Zo is er gezocht naar samenhang tussen de verschillende ontwikkelopgaven van deze specifieke doelgroep, de manier waarop het jongerenwerk in deze behoeften voorziet en welke concrete uitwerking dit heeft op de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van deze doelgroep. Dit resulteerde in de presentatie van vijf thema’s die samen inzichtelijk maken op welke manieren het jongerenwerk van betekenis is voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangen. Deze vijf thema’s zijn herzien en verfijnd door de transcripten opnieuw te lezen totdat ze duidelijk konden worden gedefinieerd en benoemd.’

Opmerking 15: Er wordt beschreven dat is gestreefd naar triades, maar in de dataverzameling staat beschreven dat leden van deze triades individueel zijn geïnterviewd en de analyses van de triades zijn ook op individueel niveau uitgevoerd. Ook in de onderzoeksvraag wordt hier naar verwezen: gaat het om overeenkomsten in percepties of dergelijke?

Antwoord: Met het woord triade doelden wij op een jongerenwerker, jongere en jeugdhulpverlener die in een gemeente met elkaar in contact staan. Door deze drie informanten per gemeente te interviewen was inderdaad het doel om overeenkomsten te kunnen vinden in percepties van deze drie verschillende informanten. Dit doel is in het manuscript toegevoegd op pag. 6. Het woord triade hebben wij, om verwarring te voorkomen geschrapt uit het manuscript.

Opmerking 16: Resultaten. Ook hier weer: Onduidelijk hoe “ontwikkelmogelijkheden” opgevat moet worden. Lijkt me niet de meest gepaste term.

Antwoord: De term ontwikkelmogelijkheden is geschrapt in het manuscript. Zie voor een toelichting opmerking 4.

Opmerking 17: Bij alinea brug vormen naar formele hulpverlening (moet dit niet zijn: specialistische jeugdzorg? Gezien voetnoot over terminologie): Ik zou eerst beschrijven *hoe* dit plaatsvindt (gericht op het praten over problemen etc.) en daarna pas het gevolg hiervan beschrijven. Ook zou ik minder in gezegdes schrijven.

Antwoord: De term formele hulpverlening hebben we aangepast naar specialistische jeugdzorg. Daarnaast is het kopje van deze eerste paragraaf aangepast naar ‘Toegankelijke gesprekspartner’.

Als reactie op uw opmerking over de opbouw van de tekst. Iedere paragraaf in de resultaten sectie kent eenzelfde opbouw van de tekst. We introduceren eerst kort de kern van het thema, gevolgd door een beschrijving van de ontwikkelopgave die hieraan ten grondslag ligt. Ofwel waar hebben jongeren ten aanzien van dit thema behoefte aan en waarom? Vervolgens beschrijven we hoe het jongerenwerk deze jongeren hierin ondersteunt. Tot slot gaan we in op zichtbare resultaten ten aanzien van de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van deze jongeren of verlichting van de druk op de jeugdzorg.

Opmerking 18: De citaten onderbouwen niet voldoende de thema’s die worden besproken. Bijv. bij het thema brug bouwen naar specialistische hulp gaat het citaat van de hulpverlener over dat een bepaalde jongere hem “niet toelaat in zijn wereld”, maar dat impliceert niet per se dat de jongerenwerkers hier wel aan bijdragen. En idem: bij het thema sociale contacten reflecteren de eerste citaten de problemen die jongeren hebben met sociale contacten, maar niet hoe de jongerenwerkers

hierbij kunnen helpen. Ook het eerste citaat in de paragraaf “omgeving voor maatschappelijke participatie” gaat niet over hoe jongerenwerkers een omgeving voor maatschappelijke participatie bieden. Het is de bedoeling dat de citaten reflecteren wat in de lopende tekst wordt geschreven, maar de auteurs gaan hier en daar een stap verder in hun interpretatie dan uit de informatie uit de interviews kan worden gehaald.

Antwoord: We begrijpen uit deze opmerking dat de opbouw van de resultatensectie vragen oproept. Wij zijn van opvatting dat het een meerwaarde heeft voor het artikel om juist eerst de ontwikkelopgave t.a.v het thema uit te werken om zo beter te begrip te krijgen waarom het jongerenwerk deze jongeren hierin ondersteunt en vervolgens te presenteren welke concrete resultaten dit kan opleveren ten aanzien van hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

Opmerking 19: Het zou mooi zijn als bij ieder thema steeds een citaat van ieder persoon van de triades wordt gegeven (jongere; jongerenwerker; jeugdhulpverlener) die alle drie vanuit hun eigen perspectief *hetzelfde punt* reflecteren. Dan zou het belang en de relevantie van triades ook duidelijker worden.

Antwoord: We zijn het eens met reviewer dat dit het artikel zou versterken. Helaas laat het maximaal aantal woorden dat gebruikt kan worden voor het artikel dit niet toe en hebben we een zorgvuldige selectie moeten maken uit de citaten.

Opmerking 20: De thema's die als kopjes worden gegeven komen niet altijd overeen met hoe het inhoudelijk in de tekst wordt besproken. Bijvoorbeeld: “praten over problemen” betekent niet per se “een brug naar de formele jeugdhulpverlening”. Immers, de jongerenwerkers kunnen dit ook onafhankelijk van formele/specialistische hulpverlening bieden.

Antwoord: we hebben de kopjes kritisch heroverwogen en aangepast daar waar een andere titel beter de lading van de inhoudelijke tekst dekt.

Opmerking 21: Hoewel auteurs duidelijk ingaan op hoe resultaten overeenkomen met eerder onderzoek, wordt onvoldoende belicht wat (ieder van) de resultaten toevoegen aan bestaande kennis. Wat is het belang van deze resultaten, welke implicaties hebben de resultaten voor wetenschap en/of praktijk?

Antwoord: in de discussie hebben we bij de bespreking van ieder resultaat verduidelijkt wat het belang is van dit resultaat ten aanzien van de huidige kennisbasis over wat het jongerenwerk betekent voor deze specifieke doelgroep en de implicaties hiervan voor wetenschap en/of praktijk. Zie pag 18-19.

Opmerking 22: In Discussie ontbreken de kopjes “Limitaties en suggesties voor vervolgonderzoek” en “Conclusie” (let op dat het tussenkopje voor de discussie niet “Conclusie en Discussie” moet zijn, maar enkel “Discussie”).

Antwoord: De genoemde kopjes zijn toegevoegd en/of aangepast.

Opmerking 23: Inhoudelijk gaan de auteurs te weinig in op de limitaties van het huidige onderzoek.

Antwoord: We zijn het eens met de reviewer dat limitaties onderbelicht waren in het manuscript. We hebben deze alinea verder uitgewerkt, zie pag 19-20:

‘De studie kent een aantal beperkingen. Hoewel gegevens zijn verzameld via een multi-informant aanpak, is het aantal respondenten per groep klein (6 of 7 respondenten per groep, totaal 20 interviews). Guest et al. (2006) geven aan dat een steekproef van zes interviews voldoende kan zijn om basiselementen voor thema's te vinden. Dit impliceert dat onze steekproefomvang per respondentengroep voldoende zou zijn om valide conclusies te trekken in het kader van deze studie

met een exploratief karakter. Echter zijn de resultaten niet generaliseerbaar. Het is de moeite waard om deze eerste inzichten verder uit te diepen en te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek onder grotere groepen respondenten. Ook kunnen interviews met andere betrokkenen, zoals ouders, peers of schoolmentoren aanvullende inzichten opleveren. Op grond van de resultaten is aan te raden om specifiek onderzoek te doen naar de samenwerking tussen hulpverleners en jongerenwerkers. Ook is vervolgonderzoek wenselijk naar randvoorwaardelijke zaken, zoals tijd, financiële middelen en expertise om vanuit het jongerenwerk groeikansen voor deze specifieke doelgroep te kunnen faciliteren.

Een tweede beperking is dat er door selectieve werving van jongerenwerkers binnen 14 jongerenwerkaanbieder mogelijk sprake is van een bias. Echter, de geselecteerde organisaties bieden een goede afspiegeling van het professionele jongerenwerk in Nederland. Allen worden gefinancierd door gemeenten en voeren jongerenwerk uit voor jongens en meisjes in een brede leeftijdsgroep (10-24 jaar).

Tot slot moet worden opgemerkt dat in dit onderzoek is gefocust op de betekenis van jongerenwerk voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg. Door vanuit dit ontwikkelingsgerichte kader de bevindingen te analyseren is minimaal gereflecteerd op de beperkte of negatieve bijdragen van jongerenwerk voor deze groep. In vervolgonderzoek zou kritischer gereflecteerd kunnen worden op eventuele beperkingen van jongerenwerk voor deze doelgroep, door onder andere ook jongeren te bevragen die geen gebruik (meer) maken van jongerenwerk.'

Opmerking 24: Alinea “Dit verkennend onderzoek (...) het volwassen worden” lijkt mij de conclusie, deze komt na limitaties en suggesties vervolgonderzoek.

Antwoord: deze alinea is verplaatst onder het kopje conclusie.

Opmerking 25: Alinea “Een voorwaarde voor ... van deze doelgroep” bevat nieuwe informatie. Ik zou deze tekst integreren in de bespreking van resultaten en niet als losse alinea aanhouden, omdat de samenhang met de rest van de discussie zo onduidelijk blijft.

Antwoord: we hebben deze tekst aangepast zodat deze beter voortbouwt op lopende tekst.

Opmerking 26: Bij limitaties: Hoezo kunnen andere thema's niet worden uitgesloten? Welke thema's zouden verder verwacht kunnen worden? Waarom zijn auteurs dan juist op deze vijf thema's gekomen? Wat betreft dit punt helpt het ook weer als meer informatie over de thematische analyse wordt gegeven.

Antwoord: We wilden met deze zin duidelijk maken dat de gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op een eerste verkenning onder een drietal respondentengroepen met een relatief klein N. Hiermee willen we onderzoekers en organisaties uitnodigen om dit onderwerp in de toekomst verder te gaan uitdiepen en steviger wetenschappelijk te gaan onderbouwen. We hebben daarom op basis van uw feedback de formulering aangepast. Zie pag. 19

'Het is de moeite waard om deze eerste inzichten verder uit te diepen en te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek onder grotere groepen respondenten. Ook kunnen interviews met andere betrokkenen, zoals ouders, peers of schoolmentoren aanvullende inzichten opleveren.'

Opmerking 27: Opmaak manuscript is niet cf. APA 7, onder andere: opmaak tekst (geen extra witregels, eerste zin alinea inspringen, etc); opmaak tabellen; paginanummers ontbreken; tussenkopjes. Manuscript moet goed gecontroleerd worden op zinsopbouw, leesbaarheid, taalgebruik. Referenties zijn niet cf. APA 7. Bijvoorbeeld: auteursnamen moeten niet worden gescheiden door puntkomma's maar door komma's, titels artikelen moeten niet voorzien worden van aanhalingstekens ('...'), issuenummers moeten niet worden gegeven als paginanummers binnen een jaargang/volume doorlopen; plaatsnaam van uitgever wordt bij APA 7 niet (langer) genoemd, doi's ontbreken, etcetera.

Antwoord: De opmaak van het manuscript en de literatuurlijst zijn bewerkt zodat deze voldoen aan de richtlijnen conform APA 7. We hebben het artikel nogmaals nagelopen op zinsopbouw, leesbaarheid en taalgebruik. Hartelijk dank voor het aanhalen van de genoemde voorbeelden.

Reactie op reviewer 2

Bedankt voor uw review van ons artikel. We hebben elk van uw opmerkingen hieronder beantwoord.

Opmerking 1: Hoewel ik de positieve insteek van het onderzoek waardeer, met de focus op groeikansen, miste ik in het artikel soms wat meer kritische reflectie, wat ook suggesties zou kunnen opleveren voor het werkveld.

Antwoord: Voor zover bij ons bekend, is via dit artikel voor de eerste keer met empirisch onderzoek inzichtelijk gemaakt wat het jongerenwerk betekent voor de persoonlijke ontwikkeling en de maatschappelijke participatie van jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangen. De focus lag dan ook op het in beeld brengen van de mogelijke groeikansen die het jongerenwerk deze specifieke doelgroep biedt. Hierdoor is beperkt aandacht voor beperkingen of eventuele negatieve effecten van jongerenwerk voor deze doelgroep. In de gereviseerde versie hebben wij hierop kritisch gereflecteerd bij limitaties en suggesties voor vervolgonderzoek, zie pag. 20.

‘Tot slot moet worden opgemerkt dat in dit onderzoek is gefocust op de betekenis van jongerenwerk voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren in specialistische jeugdzorg. Door vanuit dit ontwikkelingsgerichte kader de bevindingen te analyseren is minimaal gereflecteerd op de beperkte of negatieve bijdragen van jongerenwerk voor deze groep. In vervolgonderzoek zou kritischer gereflecteerd kunnen worden op eventuele beperkingen van jongerenwerk voor deze doelgroep, door onder andere ook jongeren te bevragen die geen gebruik (meer) maken van jongerenwerk.’

Opmerking 2: Is het mogelijk om in het abstract al de vijf ontwikkelmogelijkheden concreet te benoemen?

Antwoord: De vijf thema's zijn kort aangehaald in het abstract. Omdat het maximaal aantal woorden voor het abstract bij ons onbekend is, bestaat er een mogelijkheid dat we het abstract moeten inkorten en we de vijf thema's niet concreet kunnen maken.

Opmerking 3: Pag. 1: “Een gevolg hiervan kan zijn dat jongeren langer afhankelijk blijven van professionele hulp en voor een extra ontwikkelopgave staan naast het goed doorlopen van de adolescentie”. Kan benoemd worden wat die extra ontwikkelopgave is?

Antwoord: Tijdens revisie van de introductie is deze zin van de eerste alinea verplaatst naar de 5^e alinea van de introductie, gezien daar de doelgroep jongeren in specialistisch jeugdzorg wordt toegelicht. De zin is concreter gemaakt door toe te voegen dat jongeren door hun beperking, verslaving of stoornis voor een extra ontwikkelopgave kunnen komen te staan naast het goed doorlopen van de adolescentie.

Opmerking 4: Pag. 2: “Naast de overgang van kind naar volwassenheid (adolescentie), hebben deze jongeren te maken met een vorm van uitsluiting als gevolg van opgroeien in achterstand enz.” Kan ‘vorm van uitsluiting’ geconcretiseerd worden?

Antwoord: In de introductie is de doelgroep van het jongerenwerk (jongeren in kwetsbare situaties) nu concreter uitgewerkt op basis van bronnen. I.p.v. uitsluiting beschrijven we nu dat deze jongeren een vorm van achterstand hebben te overbruggen. Zie pag 3.

‘Naast de overgang van kind naar volwassenheid, hebben deze jongeren een vorm van achterstand te overbruggen als gevolg van opgroeien in armoede, een gebrek aan vaardigheden, capaciteiten of mogelijkheden (Auteur et al., 2020; Doherty & De St. Croix, 2019). Door op te groeien in sociaaleconomisch zwakkere wijken ervaren deze jongeren vaak onvoldoende aanmoediging, middelen en steun om zich optimaal te ontwikkelen en hun maatschappelijke participatie te vergroten (Kullberg et al., 2021; Abdallah, 2017).’

Opmerking 5: Pag. 1: Prima dat ‘professioneel jongerenwerk’ omschreven wordt; kunnen eventueel hier meteen concrete voorbeelden aan gekoppeld worden? Voor de Nederlandse lezer is de terminologie misschien goed gekend, maar voor de Vlaamse lezer is dat mogelijk niet het geval en vermijden we best verwarring met andere termen zoals het ‘jeugdwerk’ in Vlaanderen.

Antwoord: Om de tekst voor een brede lezersgroep begrijpelijk te maken hebben we bij de introductie van professioneel jongeren een voetnoot toegevoegd.

Voetnoot: ‘Naast professioneel jongerenwerk, dat wordt uitgevoerd door betaalde krachten, bestaan in Nederland vrijwillige jeugdorganisaties waarin hoofdzakelijk vrijwilligers verantwoordelijkheid dragen in het bieden van mogelijkheden voor de jeugd voor ontspanning, vermaak, ontwikkeling en maatschappelijke participatie.’

Opmerking 6: Pag. 2: “Met een combinatie van methodieken draagt het jongerenwerk bij aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie.” Bij het lezen van deze zin, vroeg ik me af of het bij de jongeren in het jeugdwerk enkel hun positie betreft als ‘deelnemer’ aan het jongerenwerk (participeren), of dat zij ook een rol als ‘medewerker’ kunnen opnemen, bijvoorbeeld als vrijwilliger (bijdragen aan het jongerenwerk). Later zag ik dit inderdaad terugkomen op pagina 11. Het mag ook in de inleiding duidelijker benoemd worden.

Antwoord: Tussen landen in Europa zijn er duidelijke verschillen in de mate waarin jongeren eigen verantwoordelijkheid en zeggenschap krijgen met betrekking tot de voorzieningen en activiteiten in het jongerenwerk (Ord et al., 2018). Van volledig zelfbeheer, gedeeltelijk mede beheer tot beheer door professionele jongerenwerkers. In Nederland werken professionele jongerenwerkers in de dagelijkse praktijk vaak samen met vrijwilligers die een rol vervullen in het beheer en de uitvoering van jongerenwerk. Om dit te verhelderen hebben we op pagina 3 toegevoegd: *‘In de dagelijkse uitvoering van groepsgerichte activiteiten werken jongerenwerkers vaak samen met jongeren die een vrijwilligersrol vervullen in beheer en uitvoering van jongerenwerk (Van Ewijk, 2010)’*.

Opmerking 7: Pag. 3: Ik vraag me af of de centrale vraag niet wat meer neutraal moet gesteld worden, dus in plaats van ‘welke ontwikkelmogelijkheden’ eerder ‘of er ontwikkelmogelijkheden zijn, en vervolgens ‘zo ja, welke’?

Antwoord: We zijn het met de reviewer eens dat de centrale vraag wat meer open en neutraal kan worden geformuleerd in overeenstemming met het kwalitatieve explorerende karakter van de studie. De vraagstelling is daarom aangepast naar:

‘In hoeverre is professioneel jongerenwerk van betekenis voor de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangen?’

Opmerking 8: Zijn er vanuit theorie of eerder (inter-)nationaal onderzoek ontwikkelmogelijkheden waar men al bij voorbaat aan denkt, die men kan veronderstellen of verwachten? Dit kan bijvoorbeeld ook de thema’s mee bepaald hebben die bij de codering zijn gebruikt?

Op basis van feedback van beide reviewers is de theoretische onderbouwing in de introductie verstevigd door aan te halen wat er bekend is in de literatuur over de bijdrage van het jongerenwerk

aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van een brede groep jongeren die gebruik maakt van het jongerenwerk. Zie pag 4.

Ook beschrijven we de voorzichtige aanwijzingen die bekend zijn over wat jongerenwerk betekent voor de jongeren in specialistische jeugdzorg. In de methode sectie hebben we explicieter benoemd dat in de interviewleidraden gebruik is gemaakt van een checklist die is samengesteld op basis van beschikbare literatuur.

‘Voor verdieping is doorgenvraagd naar concrete voorbeelden en is gebruik gemaakt van een checklist met gevonden thema’s uit de literatuur (zoals versterken sociaal netwerk; participatiemogelijkheden, ontwikkelen vaardigheden).’ P. 7

Opmerking 9: Er zijn drie respondentengroepen, wat methodologisch gezien een positief punt is (multi-informant aanpak); maar kan de keuze voor deze drie soorten informanten gemotiveerd worden? Ook andere personen hadden immers kunnen bevestigd worden (binnen school- of gezinscontext, of peer-context).

Antwoord: Bedankt voor de positieve waardering van de gekozen onderzoeksmethode. U heeft een terecht punt dat ook interviews met andere informanten zoals ouders, peers of schoolmentoren interessant kunnen zijn om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Echter gezien de beperking van mogelijkheden waarbinnen dit onderzoek kon worden uitgevoerd is een keuze gemaakt voor deze drie direct betrokken informanten om een eerste indruk van thema’s te krijgen. Bij suggesties voor vervolgonderzoek (pag. 19) hebben we toegevoegd: *‘Het is de moeite waard om deze eerste inzichten verder uit te diepen en te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek onder grotere groepen respondenten. Ook kunnen interviews met andere betrokkenen, zoals ouders, peers of schoolmentoren aanvullende inzichten opleveren.’*

Opmerking 10: Ik mis ook wat motivatie bij de beschrijving van de werving van de respondenten. Is de werving random gebeurd (wat bias in antwoorden kan verminderen) in plaats van ‘selectieve’ werving? Waarom buiten het partnerschap nog een zevende jongerenwerker? Ten slotte kan ook nog meer gemotiveerd worden waarom voor deze kwalitatieve methodologie en in het bijzonder interviews is gekozen.

Antwoord: In de methode sectie is nu expliciet beschreven dat we via selectieve werving in contact zijn gekomen met respondenten, zie pag 5. Bij limitaties (p. 19-20) in de discussie hebben we hierop als volgt gereflecteerd: *‘Een tweede beperking is dat er door selectieve werving van jongerenwerkers binnen 14 jongerenwerk-aanbieder mogelijk sprake is van een bias. Echter, de geselecteerde organisaties bieden een goede afspiegeling van het professionele jongerenwerk in Nederland. Allen worden gefinancierd door gemeenten en voeren jongerenwerk uit voor jongens en meisjes in een brede leeftijdsgroep (10-24 jaar).’*

We hebben opgenomen dat via een studentonderzoeker een zevende jongerenwerker buiten het partnerschap om is geworven. Zie pag. 5.

We hebben tot slot beter beargumenteerd aan het begin van de methode sectie waarom er is gekozen voor het afnemen van interviews als kwalitatieve onderzoeksmethode. *‘Gezien het verkennende en open karakter van de onderzoeksvraag is voor het onderzoek gekozen voor een kwalitatief exploratief design met semigestructureerde interviews.’* Zie pag. 5.

Opmerking 11: Waarom zijn er per respondentengroep 7 participanten bevestigd? Bij kwalitatief onderzoek op basis van interviews zou je er ook kunnen van uitgaan dat je stopt met de bevestiging wanneer er sprake is van data-saturatie?

Antwoord: Op dit punt hebben wij gereflecteerd in de alinea met limitaties van het onderzoek en dit onderbouwd met literatuur. Zie pag. 19:

‘Hoewel gegevens zijn verzameld via een multi-informant aanpak, is het aantal respondenten per groep klein (6 of 7 respondenten per groep, totaal 20 interviews). Guest et al. (2006) geven aan dat

een steekproef van zes interviews voldoende kan zijn om basiselementen voor thema's te vinden. Dit impliceert dat onze steekproefomvang per respondentengroep voldoende zou zijn om valide conclusies te trekken in het kader van deze studie met een exploratief karakter.'

Opmerking 12: Dataverzameling. Een bedenking bij de bevraging is dat, voor zover dat kan opgemaakt worden uit de beschrijving, de vraagstelling niet helemaal neutraal is. Er lijkt bij voorbaat te worden uitgegaan van een positieve betekenis van jongerenwerk, en van wat ondersteunend is voor de ontwikkeling.

Antwoord: zie ook antwoord bij opmerking 7. Respondenten is open gevraagd naar wat jongerenwerk volgens hen betekent voor jongeren in specialistische jeugdzorg. Hiermee is naar ons idee de respondent niet gestuurd. Immers als het jongerenwerk geen betekenis zou hebben of een negatieve betekenis zou hebben voor hun ontwikkeling dan zou hiervoor ook ruimte zijn in de interviews. In de alinea over implicaties van het onderzoek hebben we hierop gereflecteerd, zie ook antwoord bij opmerking 1.

Opmerking 13: De discussie zou eventueel nog versterkt kunnen worden door een nog meer kritische of genuanceerde reflectie. Ik had zelf nog enkele vragen na het lezen van het artikel, al kunnen sommige daarvan gestuurd zijn door onbekendheid met het thema van het manuscript. Ik lijst deze vragen even op: De vragen binnen het interview waren mogelijk zo geformuleerd dat ze de antwoorden in een bepaalde richting konden sturen, met name, positieve antwoorden? Gaf iedereen groeikansen aan? Zijn er ook valkuilen gesignaleerd door de participanten? Of was hier al eerder onderzoek naar gedaan en is dit al bekend? Zijn er suggesties voor vervolgonderzoek, bijvoorbeeld naar hoe jongerenwerk kan bijdragen aan effectievere jeugdhulpverleningsprocessen- en resultaten? Zijn jongerenwerkers voldoende opgeleid om om te gaan met deze doelgroep, of is er misschien extra vorming nodig?

Antwoord: Hartelijk dank voor deze kritisch vragen. De vragen hebben ons geholpen om de discussie van het artikel te versterken en verder te nuanceren. Zo hebben bij limitaties kritisch gereflecteerd op het feit dat de analyses zijn uitgevoerd vanuit het ontwikkelingsgerichte kader en doen we aantal concrete suggesties voor vervolgonderzoek.

Opmerking 14: Graag de tekst nog eens nalezen op mogelijke tikfouten.

Antwoord: Hartelijk dank voor de aangegeven foutjes in de tekst. We hebben ons best gedaan om deze en andere foutjes uit de tekst te verwijderen. Ook is de tekst en de literatuurlijst opgemaakt volgens de APA-richtlijnen, versie 7.

Reactie reviewer 1 - 11-6-2021

Ik vind dat de auteurs meer dan adequaat zijn ingegaan op de punten die ik in de vorige ronde heb aangedragen. Ik heb geen nieuwe suggesties of punten die niet afdoende zijn verwerkt, en voor mij zou het manuscript dus zonder verdere wijzigingen kunnen worden geaccepteerd voor publicatie.

Reactie reviewer 2 - 30-6-2021

Review artikel Jeugd in Ontwikkeling

Titel: Samenspel tussen jongerenwerk en specialistische jeugdzorg. Groeikansen voor persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie (Revisie1)

Over het algemeen is er tegemoet gekomen aan de opmerkingen van de reviewers. Hoewel dit geleid heeft tot een groter aantal woorden, is de tekst niet op een storende manier langer geworden. Mits het in rekening houden van de volgende feedback, stel ik voor het artikel te aanvaarden voor publicatie.

Inhoudelijke opmerkingen

1. Naar aanleiding van een opmerking over het gebruik van de term 'ontwikkelmogelijkheid' en het antwoord dat die term niet meer wordt gebruikt in de gereviseerde tekst omwille van onduidelijkheid, toch nog een vraag bij de term 'ontwikkelopgave'. Bij de term ontwikkelopgave denk ik bijvoorbeeld aan de omschrijving in volgende tekst:
Goudena, P. P. (1994). Ontwikkelingsopgaven en opvoedingsopgaven. In: J. Rispens, P. P. Goudena, J. J. M. Groenendaal. *Preventie van psychosociale problemen bij kinderen en jeugdigen*. (p. 59-70). Houten/Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.
Past die term ook binnen de tekst? Het lijkt nuttig om toch een omschrijving te geven, zodat lezers en auteurs op dezelfde golflengte zitten. En is 'ontwikkelbehoefte' nog iets anders?
2. In één van de antwoorden in het weerwoord van de auteurs staat: "Op basis van feedback van beide reviewers is de theoretische onderbouwing in de introductie verstevigd door aan te halen wat er bekend is in de literatuur over de bijdrage van het jongerenwerk aan de persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke participatie van zowel een brede groep jongeren die gebruik maakt van het jongerenwerk als specifiek de groep jongeren die specialistische jeugdzorg ontvangt." Dit lijkt niet zozeer een theoretische onderbouwing, maar eerder onderbouwing vanuit onderzoeksresultaten uit vorig onderzoek. Dat laatste is uiteraard ook zinvol om als achtergrond bij een nieuwe studie te vermelden. Met theoretische onderbouwing wordt echter verwezen naar bijvoorbeeld conceptualisering van bepaalde fenomenen (vandaar de vraag naar omschrijving van gebruikte termen), een theoretisch model dat verbanden tussen concepten veronderstelt, een bepaalde invalshoek (bv. ontwikkelingspsychologische invalshoek).

Tekstuele opmerkingen

APA-regel opvolgen dat meerdere referenties tussen haakjes alfabetisch geordend worden. Zie pag. 3: **Fyfe et al., 2018; Ord et al., 2018; Dunne et al., 2014** (en ook te controleren op andere plaatsen)

Pag. 4: onmiddellijk referentie tussen haakjes toevoegen na 'Eerder onderzoek' in de zin 'Eerder onderzoek biedt voorzichtige aanwijzingen dat **het jongerenwerk ook voor deze specifieke groep jongeren groeikansen zou kunnen bieden.**' Het moet onmiddellijk duidelijk zijn over welk onderzoek het gaat. Hetzelfde geldt voor pag. 19: "Ook **uit ander onderzoek** is bekend dat jongerenwerkers individuele ondersteuning bieden aan jongeren die geen of onvoldoende steun vanuit belangrijke anderen (ouders/familie/vrienden) ontvangen of die te maken hebben met een opeenstapeling van tegenslagen die de ontwikkeling van deze jongeren negatief beïnvloeden."

Pag. 5: "**Er is een selectieve steekproef uitgevoerd**": eerder: 'Er is een selectieve steekproef genomen/getrokken 'of: 'respondenten zijn selectief gerekruteerd'

Pag. 5-6: zet statistische symbolen cursief (N, M). <https://apastyle.apa.org/instructional-aids/numbers-statistics-guide.pdf> : Use italics for letters used as statistical symbols or algebraic variables (e.g., contained 587 t-test p values; $R^2 = .12$). • However, use standard (nonitalic) type for Greek letters.

Pagina 18: referentie Boendermaker et al., 2020 -> moet Boendermaker zijn

Pagina 18: Van Hattum et al., 2019: deze referentie staat niet in de referentielijst

- ➔ Graag controleren of alle referenties in de tekst ook vermeld staan in de referentielijst, en omgekeerd, of alle referenties in de lijst ook terugkomen in de tekst.

APA referentielijst: deze is nog niet conform de APA-regels. Check:

<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>

Bagnall, A.-M., South, J., Hulme, C., Woodall, J., Vinnall-Collier, K., Raine, G., Kinsella, K., Dixey, R., Harris, L., Wright, N. (2015). A systematic review of the effectiveness and cost-effectiveness of peer education and peer support in prisons. *BMC public health* 15(1), 290. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1584-x>

Boendermaker, L., van Goor, R., Jonkman, H. (Eds.) (2020). *Betere ondersteuning voorkwetsbare jongeren in Amsterdam*. Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam.

- ➔ Overal &-teken toevoegen voor de laatste auteur

Ewijk, H. van (2010). Youth Work in the Netherlands - History and future direction. In F. Coussée, G. Verschelden, T Van de Walle, M. Mędlińska & H. Williamson (Eds), *The history of youth work in Europe - Volume 2. Relevance for today's youth work policy*. (pp. 69-82). Council of Europe.

Fyfe, I., Biggs, H., Hunter, S., McAteer, J., & Milne, D. (2018). *The Impact of Community-based Universal Youth Work in Scotland. A study commissioned by the Scottish Youth Work Research Steering Group*. YouthLink Scotland.

- ➔ Zijn dit onderzoeksrapporten? Zie <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples/report-individual-authors-references>
- ➔ Provide the publisher of the report and **its URL** in the source element of the reference.